

Azərbaycan və Albaniya arasında fəal siyasi dialoq birgə fəaliyyəti genişləndirmək üçün yaxşı zəmin yaradır

Albaniya Respublikasının Prezidenti zati-aliləri cənab Bayram Beqaya

Hörmətli cənab Prezident!
Albaniya Respublikasının milli bayramı münasibətilə Sizə və Sizin simanızda bütün xalqımıza öz adından və Azərbaycan xalqından ən səmimi təbriklərimi və xoş arzularımı çatdırıram.
Xoş əməllər üzərində qurulan dövlətlərarası əlaqələrimizin, qarşılıqlı inam və dəstəyə əsaslanan tərəfdaşlığımızın möhkəmlənməsi və yeni məzmunla zənginləşməsi məmnunluq doğurur. Eyni zamanda beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində səmərəli əməkdaşlığımızı xüsusi qeyd etmək istəyirəm. Fəal siyasi dialoqumuz bütün sahələrdə birgə fəaliyyətimizi daha da genişləndirmək üçün yaxşı zəmin yaradır.
Son dövr ərzində həyata keçirilən ali səviyyəli qarşılıqlı səfərlər dövlətlərarası əlaqələrimizin və əməkdaşlığımızın inkişafına yeni təkan vermişdir.
Əminəm ki, Azərbaycan-Albaniya dostluq münasibətlərini inkişaf etdirmək və möhkəmləndirmək, ikitərəfli və çoxtərəfli qaydada işbirliyimizi dərinləşdirmək yolunda birgə səylərimizi bundan sonra da ardıcıl şəkildə davam etdirəcəyik.
Bu əlamətdar gündə Sizə möhkəm cansağlığı, xoşbəxtlik, işlərinizdə uğurlar, dost Albaniya xalqına daim əmin-amanlıq və rifah arzulayıram.

Hörmətlə,
İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 25 noyabr 2024-cü il

Azərbaycan-Mavritaniya münasibətlərinin dostluq məcrasında inkişafı yolunda bundan sonra da birgə səylər göstəriləcək

Mavritaniya İslam Respublikasının Prezidenti zati-aliləri cənab Məhəmməd uld Şeyx əl-Qazuaniyə

Hörmətli cənab Prezident!
Mavritaniya İslam Respublikasının milli bayramı - Müstəqillik Günü münasibətilə Sizə və bütün xalqımıza öz adından və Azərbaycan xalqından ürəkdən təbrik edirəm.
COP29-da iştirak etmək üçün Azərbaycana səfərinizi məmnunluqla xatırlayıram.
İnanıram ki, Azərbaycan-Mavritaniya münasibətlərinin dostluq məcrasında inkişafı, həm ikitərəfli, həm də çoxtərəfli təsisatlarda səmərəli əməkdaşlığımızın davam etdirilməsi yolunda bundan sonra da birgə səylər göstəriləcək.
Bu bayram günündə Sizə ən xoş arzularımı çatdırıram, dost xalqımıza daim əmin-amanlıq və rifah diləyirəm.

Hörmətlə,
İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 25 noyabr 2024-cü il

Azərbaycan ilə Timor-Leste arasında dostluq münasibətlərinin dinamik inkişafı məmnunluq doğurur

Timor-Leste Demokratik Respublikasının Prezidenti zati-aliləri cənab Coze Ramuş-Hortaya

Hörmətli cənab Prezident!
Timor-Leste Demokratik Respublikasının milli bayramı - Müstəqilliyin Elan Edilməsi Günü münasibətilə Sizə və Sizin simanızda bütün xalqımıza ən səmimi təbriklərimi çatdırıram.
Son dövrdə Azərbaycan ilə Timor-Leste arasında dostluq münasibətlərinin dinamik inkişafı məmnunluq doğurur. Keçən il Azərbaycana səfəriniz ikitərəfli əlaqələrimizin tarixində yeni səhifə açmışdır.
İnanıram ki, bu il diplomatik əlaqələrin qurulmasının 20 ilini qeyd edən Azərbaycan ilə Timor-Leste arasındakı dostluq münasibətləri daha da inkişaf edəcək, çoxtərəfli təsisatlarda əməkdaşlığımızı bundan sonra da uğurla davam etdirəcəyik.
Bu bayram günündə Sizə möhkəm cansağlığı, xoşbəxtlik, işlərinizdə müvəffəqiyyətlər, dost xalqımıza daim əmin-amanlıq, firavanlıq arzulayıram.

Hörmətlə,
İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 25 noyabr 2024-cü il

Paytaxtın "yaşıl mərkəz"i

Prezident İlham Əliyev Mərkəzi Nəbatat Bağının açılışında iştirak edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva və ailə üzvləri Bakıda abadlıq, əsaslı yenidənqurma, tikinti və genişləndirmə işlərindən sonra Mərkəzi Nəbatat Bağının açılışında iştirak ediblər.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Eldar Əzizov Mərkəzi Nəbatat Bağında yaradılan şəraitlə bağlı ətraflı məlumat verdi.

Qeyd edək ki, dövlətimizin başçısı Mərkəzi Nəbatat Bağında görülən işləri daim diqqət mərkəzində saxlayıb. Belə ki, Prezident İlham Əliyevin və birinci xanım Mehriban Əliyevanın iki dəfə - 2023-cü ilin iyul və bu ilin iyun ayında Mərkəzi Nəbatat Bağında görülən işlərlə tanış olmaları bunu bir daha təsdiq edir.

Bildirildi ki, əsaslı yenidənqurma və bərpa işləri nəticəsində Mərkəzi Nəbatat Bağının ərazisi 39 hektardan 45 hektara çatdırılıb. Bağda giriş kompleksi yaradılıb, müasir tələblərə, tikinti normalarına cavab verən yeni oranjereyalar, fəvvarə inşa edilib, mövcud oranjereyalar əsaslı təmir edilib. Burada xarici ölkələrdən gətirilmiş xüsusi şəraitdə böslənən müxtəlif növəndir dekorativ ağaclar, kol və güllər əkilib.

Bağın ərazisində bitkilərin yetişdirilməsi məqsədilə 3 bloklu istixana, göl kompleksi və baxış meydançası inşa edilib.

→ 2

Azərbaycanın iqlim diplomatiyasındakı tarixi nailiyyətləri

Azərbaycanın dünyanın ən böyük və mühüm dövlətlərarası tədbirlərindən biri olan COP29-a evsahibliyi etməsi Prezident İlham Əliyevin uğurlu siyasətinin növbəti parlaq qələbəsidir. Bu böyük miqyaslı, beynəlxalq əhəmiyyətli tədbirin ölkəmizin paytaxtında keçirilməsi BMT Təhlükəsizlik Şurasına üzvlüyümüzün və Qoşulmama Hərəkatına sədrliyimizdən sonra xarici siyasətimizin ən böyük nailiyyətlərindəndir.

Noyabrın 11-22-də paytaxt Bakıda keçirilən COP29 öz fəaliyyətini böyük uğurla başa çatdırdı.

Azərbaycanın evsahibliyi etdiyi COP29 - İqlim Dəyişmələri üzrə Birləşmiş Millətlər Konfransı iqlim diplomatiyasında əlamətdar bir dönüş nöqtəsi kimi tarixə düşdü. "Yaşıl dünya naminə həmrəylik" şüarı altında keçirilən bu tədbir həm təşkilatçılıq, həm də öldə olunan noticələr baxımından beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən yüksək qiymətləndirildi. Azərbaycan qısa müddətdə yüksək səviyyəli hazırlıqlar həyata keçirərək COP29-u tarixdə ən möhtəşəm iqlim konfranslarından biri kimi yaddaşlara həkk etdi.

→ 4

Müstəqillik tarixinin ən böyük büdcəsi

İnkişafın davamlılığı, rifahın yüksəlməsi və hərbi potensialın daha da gücləndirilməsi əsas prioritetlərdir

Son 21 ildə Azərbaycan sosial-iqtisadi və mədəni həyatında böyük təkamül yolunu inamla keçərək sabit, təhlükəsiz və müasir həyat səviyyəsinə təmin edən ölkə kimi dünyada tanınmaqdadır. Bu illər ərzində ölkəmiz beynəlxalq nüfuzu əhəmiyyətli dərəcədə artıb, cəmiyyətdə dövlətçilik əsasları güclənib, müasir sosial-iqtisadi infrastruktur quruculuğu uğurla həyata keçirilib. İqtisadi inkişafdan qaynaqlanan yüksək maliyyə imkanları uzun illər makroiqtisadi sabitlik və artıma mühüm töhfə verib, təhlükəsizliyin təmini üçün güclü po-

tensial yaradıb. Əgər diqqət etsək görərik ki, 2003-2024-cü illər ərzində dövlət büdcəsi xərclərinin təxminən 30 dəfə, ÜDM-in real ifadədə 3,6 dəfə, investisiyaların 4,4 dəfə artımı fonunda Azərbaycanda yoxsulluğun səviyyəsi 44,7 faizdən 5,2 faizə, işsizliyin səviyyəsi 9,2 faizdən 5,5 faizə endirilib.

Bir sözlə, öldə edilən bütün sosial-iqtisadi uğurlar ölkə iqtisadiyyatının dinamik inkişafı, islahatların ardıcıl xarakter daşması ilə bağlı olub.

→ 5

6-cı bələdiyyə seçkisi

Respublikamızda ilk dəfə 1999-cu ilin dekabrında keçirilmiş seçkilər ölkəmizin həyatında çox mühüm hadisə olmaqla, demokratik dövlət quruculuğunda mühüm rol oynamışdır. Yerli özünüidarəetməni ölkəmizdə gedən demokratikləşmə prosesinin mühüm bir sahəsi kimi dəyərləndirən Ümummilli Lider Heydər Əliyev bələdiyyələrlə bağlı dövlət siyasətinin əsas istiqamətlərini də müəyyən edib, onun

inkişafına xüsusi diqqət və qayğı göstərmişdir. Ulu Öndər bələdiyyə institutunun yaranması və bu sistemin fəaliyyəti barədə demişdir: "Biz Azərbaycanda tam müstəqil yerli özünüidarəetmə orqanları yaratdıq. Bu, həm demokratiyanın inkişafı deməkdir, eyni zamanda ölkəni idarə etməkdə vətəndaşlarımızın imkanları yaranmasının göstəricisidir. Yerli idarəetmə orqanları isə yerlərdə onların səlahiyyətləri çərçivəsində çox işlər görə birlər. Bələdiyyələr dövlətin də gördüyü işlərin böyük bir hissəsini öz üzərlərinə götürəcək, dövlətin də yükünü müəyyən qədər yüngülləşdirəcəklər. Ona görə bələdiyyələrin seçilməsi, onların təşkil edilməsi, gələcək fəaliyyəti bizim cəmiyyətimiz üçün, dövlətimiz üçün və hər bir vətəndaş üçün çox vacibdir".

→ 8

Paytaxtın “yaşıl mərkəz”i

Prezident İlham Əliyev Mərkəzi Nəbatat Bağının açılışında iştirak edib

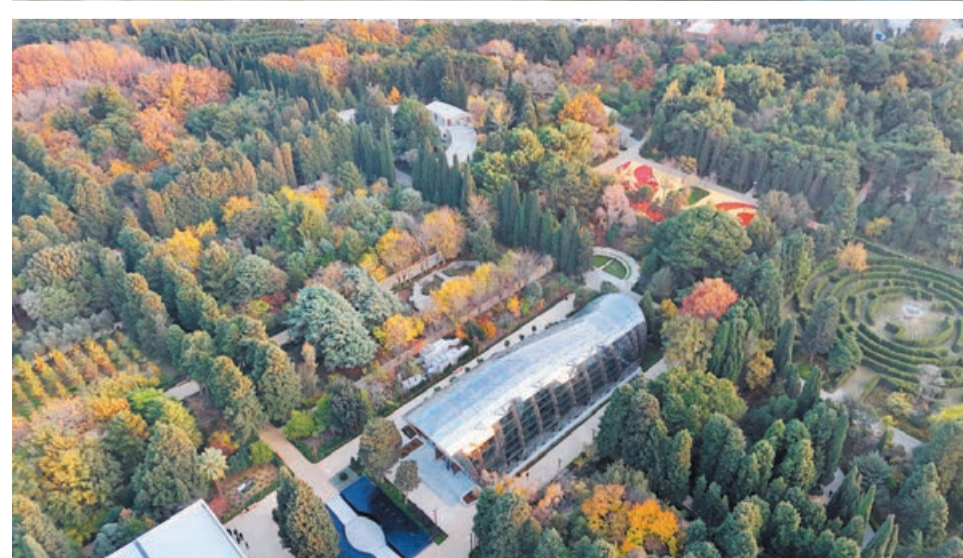
Əvvəli 1-ci sah.

Məlumat verildi ki, bağın ərazisində dördmüxtəbəl yeni inzibati bina inşa edilib, aypara formalı ikimüxtəbəl qədim inzibati binada isə əsaslı təmir-bərpa işləri aparılıb. Nəbatat Bağında piyadalar üçün 650 metr uzunluğunda müasir körpü tikilib və lift quraşdırılıb. Bağın ərazisində iki restoran fəaliyyət göstərəcək. Həmçinin bağda labirint formalı yaşıllıq zonası ilə yanaşı, uşaq-əyləncə meydançası, avtomobillər üçün parklanma yeri də yaradılıb. Köhnə giriş zonası öz tarixi üslubunda təmir edilib. Yeraltı su anbarları, nasosxanalar və qazanxanalar inşa edilib. Əraziboyu hasar yenidən qurulub, piyada yolları salınıb, müasir oturaçaqlar, işıqlandırma, yanğından mühafizə və videomüshahidə sistemləri quraşdırılıb, ümumi sahəsi 26 hektar olan yaşıllıqların suvarma sistemləri yenilənib.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin müvafiq sərəncamları əsasında Mərkəzi Nəbatat Bağında həyata keçirilən abadlıq və yenidənqurma tədbirləri ölkəmizdə bitki biomüxtəlifliyinin qorunmasına və səmərəli istifadəsinə göstərilən xüsusi diqqətin bariz nümunəsidir.

Azərbaycan florasında mövcud olan bitki növlərinin və genofondunun mühafizəsi məqsədilə 1934-cü ildə yaradılan Mərkəzi Nəbatat Bağı ekoloji təmizliyin qorunması, elmi araşdırma, tədris və maarifləndirmə baxımından mühüm əhəmiyyətə malikdir. Burada dünyanın müxtəlif iqlim zonalarından toplanan bitki kolleksiyaları yalnız onların mühafizəsi məqsədilə deyil, həm də ölkədə bu sahədə elmi tədqiqatların davamlı inkişafına xidmət edir.

Son illər Azərbaycanın bütün regionlarında, o cümlədən Bakı şəhərində abadlıq və yenidənqurma işləri geniş vüsət alıb. Əhəlinin rahatlığının və istirahətinin yüksək səviyyədə təşkili məqsədilə yeni parklar və çoxsaylı yaşıllıq zolaqları salınıb, mövcud park və xiyabanlar isə əsaslı şəkildə yenidən qurulub. Həyata keçirilən bu layihələr Bakının və regionların simasını dəyişməklə yanaşı, ölkəmizdə ekoloji vəziyyətin yaxşılaşdırılmasında da mühüm rol oynayır.

"Kredit büroları haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 94-cü maddəsinin I hissəsinin 10-cu və 27-ci bəndlərini rəhbər tutaraq qərara alır:

"Kredit büroları haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2016, № 12, maddə 1997 (Cild I); 2024, № 5 (I kitab), maddə 489) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1. 2.0.7-ci maddədə "Elektron hökumət" portalı" sözləri "Elektron Hökumət İnformasiya Sistemi (bundan sonra - EHİS)" sözləri ilə əvəz edilsin.

2. 12.4.1-ci və 14.0.1-ci maddələrdə "12.2.5-ci maddəsində" sözləri "12.2.4-cü və 12.2.5-ci maddələrində" sözləri ilə əvəz edilsin.

3. 12.5-ci maddə üzrə:
3.1. birinci cümlədə "12.2.5-ci maddəsi" sözləri "12.2.4-cü və 12.2.5-ci maddələri" sözləri ilə əvəz edilsin;

3.2. ikinci cümlədə "Elektron hökumət" portalından" sözləri "EHİS-də" sözləri ilə əvəz edilsin.

4. 14.0.3-cü maddədə "almaq" sözlərindən sonra ", habelə kredit bürosunun müəyyən etdiyi qaydada barəsində kredit bürosuna daxil olmuş neqativ məlumat

haqqında kredit bürosundan ödənişsiz bildiriş (neqativ məlumatı verən məlumat təchizatçısı göstərilməklə) almaq" sözləri əlavə edilsin.

5. 17.5-ci maddənin birinci və ikinci cümlələrində, 22.5-ci maddədə "Elektron hökumət" portalında" sözləri "EHİS-də" sözləri ilə əvəz edilsin.

6. 19.0.3-cü maddədə "Elektron hökumət" portalından" sözləri "EHİS-dən" sözləri ilə əvəz edilsin.

İlham ƏLİYEV,

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 7 noyabr 2024-cü il

Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti

№ 499

QƏRAR

Bakı şəhəri, 28 noyabr 2024-cü il

İş və istirahət günlərinin yerlərinin dəyişdirilməsi haqqında

"Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2006-cı il 8 dekabr tarixli 194-IIIQD nömrəli Qanununun tətbiq edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2006-cı il 18 dekabr tarixli 489 nömrəli Fərmanının 2-ci hissəsinə əsasən Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti qərara alır:

İş və istirahət günlərinin ardıcılığını təmin etmək məqsədilə 2024-cü il 30 dekabr və 2025-ci il 3 yanvar iş günləri ilə müvafiq olaraq 2024-cü il 28 və 29 dekabr istirahət günlərinin yerləri dəyişdirilsin.

Əli ƏSƏDOV,
Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti

№ 500

QƏRAR

Bakı şəhəri, 28 noyabr 2024-cü il

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2023-cü il 27 aprel tarixli 136 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "Ölkənin istehlak bazarında strateji əhəmiyyətli malların Siyahısı"nda dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 119-cu maddəsinin səkkizinci abzasını rəhbər tutaraq, "Dövlət ehtiyatları haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2023-cü il 19 dekabr tarixli 1055-VIQ nömrəli Qanununun tətbiq barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2024-cü il 2 fevral tarixli 2463 nömrəli Fərmanının 2.2-ci bəndinin icrasını təmin etmək məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti qərara alır:

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2023-cü il 27 aprel tarixli 136 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2023, № 4, maddə 605 (Cild I)) ilə təsdiq edilmiş "Ölkənin istehlak bazarında strateji əhəmiyyətli malların Siyahısı"nda dəyişiklik təsdiq edilsin (əlavə olunur).

Əli ƏSƏDOV,
Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

Qayıdış hüququ mövzusunda keçiriləcək ikinci beynəlxalq konfransla bağlı mətbuat konfransı təşkil edilib

Qərbi Azərbaycan İcmasında (QAI) dekabrın 5-6-da "Qayıdış hüququ - Ermənistan zərərli çıxarılacaq azərbaycanlılar üçün ədalətli təşviqi" mövzusunda keçiriləcək ikinci beynəlxalq konfransla bağlı noyabrın 28-də mətbuat konfransı təşkil olunub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, tədbirdə müzakirə olunaçaq mövzular barədə medianın suallarının cavablandırılması məqsədilə keçirilən mətbuat konfransında əvvəlcə Qərbi Azərbaycan İcmasının İdarə Heyətinin sədri, Milli Məclisin deputatı Əziz Ələkbərli çıxış edib. O, icmanın fəaliyyət prinsiplərindən danışıq bildirib ki, konfransın təşkilatçıları Qərbi Azərbaycana qayıdış məsələsinin dünya ictimaiyyətinin diqqətinə çatdırılması baxımından böyük əhəmiyyət daşıyır. İki yüz il boyunca müxtəlif vaxtlarda soydaşlarımızın etnik təmizləmələrə, soyqırımlara, deportasiyalara məruz qaldıqlarını xatırladın icma sədri deyib ki, son deportasiya 1987-1991-ci illərdə həyata keçirilib. Min illər boyu Qərbi Azərbaycanda məskunlaşan soydaşlarımız ata-baba yurdlarından qovulublar. "Çox sevinirik ki, Qarabağ Zəfərindən sonra tarixi torpaqlarımız uğrunda mübarizə aparmaq

məsələsi ön plana çıxarıldı. İlk dəfə olaraq Qərbi Azərbaycan məsələsinin beynəlxalq aləmə çıxara bildik. Prezident İlham Əliyevin tövsiyəsi ilə Qərbi Azərbaycanın məsələsinin hüquqi aspektlərini beynəlxalq müstəvidə müzakirə etmək üçün dekabrın 5-6-da qayıdış hüququ mövzusunda ikinci dəfə konfrans keçiriləcək", - deyərək əlavə edib.

Konfransa 51-dən artıq dövlətdən 100-dən çox nümayəndənin qatılacağına sözləyən Ə.Ələkbərli bildirib ki, tədbir çərçivəsində beş panel icma sədri deyib ki, son deportasiya 1987-1991-ci illərdə həyata keçirilib. Min illər boyu Qərbi Azərbaycanda məskunlaşan soydaşlarımız ata-baba yurdlarından qovulublar. "Çox sevinirik ki, Qarabağ Zəfərindən sonra tarixi torpaqlarımız uğrunda mübarizə aparmaq

Qərbi Azərbaycan İcmasının üzvü, Milli Məclisin depu-

tatı Qaya Məmmədov çıxışında diqqətə çatdırıb ki, müxtəlif ölkələrin deputatlarının, siyasi xadimlərinin, alimlərinin, tarixçilərinin qatılacağı bu konfransın təşkilatçıları Qayıdış hüququ mövzusunda beynəlxalq miqyasda tanınmış mərkəzlərdən birinə çevirir.

O deyib ki, QAI bu tədbirləri keçirməklə qayıdış hüququ mövzusunda beynəlxalq miqyasda təbliğ edir. "Dünyada qaçqın və köçkünlərin sayı getdikcə artır. Bu problem köklü şəkildə həll edilməlidir. Onların öz torpaqlarına təhlükəsiz şəkildə qayıtmaqları təmin olunmalıdır. İcmamızın bu mövzuda konfrans keçirməsi bir növ dünyaya çağırışdır", - deyərək Qaya Məmmədov vurğulayıb.

Sonra jurnalistlərin suallarını cavablandırın icma sədri deyib ki, Qərbi Azərbaycanda mövcud olmuş 600 qəbi-

ristanlıqda aparılan monitorinqlər nəticəsində məlum olub ki, onlardan cəmi ikisi qalıb, 450-nin heç bir izi yoxdur. Eyni zamanda 150-yə yaxın qəbiristanlığın, sadəcə, dağıntılar qalıb və onları bərpa etmək, demək olar ki, mümkünsüzdür.

Əziz Ələkbərli deyib ki, bu istiqamətdə işlər davam edir. Hazırda məscid və türbələrə monitorinqlər aparılır.

Qeyd edək ki, qərbi azərbaycanlıların başlarına gələn və onların qayıdış hüququ üzərində fokuslanan tədbir 51 ölkədən 100-dən artıq xarici iştirakçının qatılacağı gözlənilir. Tədbirdə qərbi azərbaycanlıların Ermənistan zərərli çıxarılmasının tarixi, onların qayıdış hüququnun əsasları, mədəni irsinin bərpası və bu sahədə diplomatik sayırlar müzakirə ediləcək. Dekabrın 6-da isə tədbirin zəngin proqramı malik mədəniyyət proqramı keçiriləcək.

R.Məmmədov bütün dinlərin və etnik qrupların nümayəndələrinin bir ailə kimi mehriban, dinc şəraitdə yaşadığı ölkəmizdəki 2000-dən çox məscidin, 16 kilsənin, 7 sinaqoğun və digər dini ibadət yerlərinin Azərbaycanın zəngin irsinin tərkib hissəsi olduğunu deyib. Bildirib ki, Ermənistan 30 ilə yaxın müddətdə işğal altında saxladığı ərazilərimizdə Azərbaycan mədəni irsinin ayrılmaz hissəsi olan qədim Alban abidələrinin tarixinin təmir-bərpa adı altında saxtalaşdırılması, 67 məsciddən 65-nin tamamilə, 2-nin qismən məhv edilərək yararsız hala salınması, 200 qəbiristanlığın darmadağın edilməsi və bu kimi digər əməllərin törədilməsi ilə mədəni dəyərlərin qorunmasına aid bir sıra beynəlxalq konvensiyanın tələblərini kobud şəkildə pozub.

Noyabrın 27-də Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Ramin Məmmədov Portuqaliyanın Kaşqay şəhərində keçirilən Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Sivilizasiyalar Alyansının 10-cu Qlobal Forumu çərçivəsində Dini Abidələrin Qorunması üzrə Qlobal Konfransa iştirak edib.

Dövlət komitəsinin AZƏRTAC-a bildirdikləri ki, konfransa çıxış edən R.Məmmədov Azərbaycan mədəniyyətlərarası və dinlərarası dialoqa verdiyi töhfələrdən söhbət açıb, ölkəmizin BMT-nin Sivilizasiyalar Alyansı tərəfindən həyata keçirilən bir çox mötəbər tədbirlərə evsahibliyi etdiyini xatırladıb.

COP29 çərçivəsində "Dünya dinləri yaşıl planet naminə" mövzusunda təşkil edilmiş Dini Liderlərin Qlobal Sammitindən bəhs edən komitə sədri vurğulayıb ki, dünyanın üzlaşdığı ekoloji problemlərin aradan qaldırılmasında müxtəlif konfessiyaların zəngin mədəni potensialı, nüfuzlu dini liderlərin qlobal məsələlərin həllində mühüm rol oynamaq imkanını genişləndirən tədbir vasitəsilə dünya ictimaiyyətinin diqqətinə çatdırılıb.

R.Məmmədov bütün dinlərin və etnik qrupların nümayəndələrinin bir ailə kimi mehriban, dinc şəraitdə yaşadığı ölkəmizdəki 2000-dən çox məscidin, 16 kilsənin, 7 sinaqoğun və digər dini ibadət yerlərinin Azərbaycanın zəngin irsinin tərkib

hissəsi olduğunu deyib. Bildirib ki, Ermənistan 30 ilə yaxın müddətdə işğal altında saxladığı ərazilərimizdə Azərbaycan mədəni irsinin ayrılmaz hissəsi olan qədim Alban abidələrinin tarixinin təmir-bərpa adı altında saxtalaşdırılması, 67 məsciddən 65-nin tamamilə, 2-nin qismən məhv edilərək yararsız hala salınması, 200 qəbiristanlığın darmadağın edilməsi və bu kimi digər əməllərin törədilməsi ilə mədəni dəyərlərin qorunmasına aid bir sıra beynəlxalq konvensiyanın tələblərini kobud şəkildə pozub.

"Bununla yanaşı, çoxmillətli, çoxkonfessiyalı ölkəmizdə tarixi-mədəni irsin, milli-mədəni dəyərlərin qorunması, o cümlədən dini ibadət yerləri və maddi-mədəniyyət abidələrinin bərpası, mühafizə

zəsi Azərbaycan dövləti tərəfindən daim diqqət mərkəzində saxlanılır. Prezident İlham Əliyev dini icmalara, onların rəhbərlərinə ardıcıl olaraq maddi-mənəvi dəstək göstərməklə Azərbaycan dövlətinin mədəniyyət sahəsindəki siyasətini gücləndirir. Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevanın rəhbərlik etdiyi Heydər Əliyev Fondu tərəfindən dinlərarası dialoqa və əməkdaşlığın gücləndirilməsi sahəsində çoxsaylı layihələr həyata keçirilib, ölkəmizdəki, o cümlədən işğal altında qalmış ərazilərdəki məscid, kilsə və sinaqoqlar təmir, bərpa olunur", - deyərək əlavə edib.

Ramin Məmmədov həmçinin ölkəmizin ümumbəşəri maraqlara uyğun olaraq qlobal problemlərin həllinə töhfə verməyə hazır olduğunu vurğulayıb.

Yüzdən çox ölkədən 500 xarici QHT COP29-da "Baku dönüşü" ilə əlaqədar birgə bəyanat yayıb

Noyabrın 28-də COP29 QHT Koalisiyası "Baku dönüşü" ilə əlaqədar bəyanat yayıb.

AZƏRTAC bəyanatı təqdim edir: "100-dən çox ölkədən 500-ə yaxın vətəndaş cəmiyyəti təsisatını özündə birləşdirən COP29 QHT Koalisiyası COP29-un yüksək səviyyədə təşkilinə görə Azərbaycan dövlətinə təbrik edir, Azərbaycanın COP29 sədrliyi ilə yeni iqlim maliyyəsinin müəyyənləşdirilməsi, Paris Saziyyəsinin 6-cı maddəsinin işə salınması, İtqi və Zərər Fondunun fəaliyyətə başlaması kimi vacib əhəmiyyət daşıyan qərarların qəbul olunmasını mühüm irəliləyiş hesab edir.

COP29 QHT Koalisiyası üzvlərinin 84 faizi ən az inkişaf etmiş və inkişaf etməkdə olan ölkələrin vətəndaş cəmiyyəti təmsil edir. Təbii ki, yeni iqlim maliyyəsi ilə bağlı sənəddə əksini tapmış məbləğin daha yüksək olması istəyordik. Lakin biz müxtəlif rəyləri olan 198 tərəfin iştirakı ilə verilən bu ümumi qərarın hansı çətinliklər və gərgin müzakirələr hesabına ərsəyə gəldiyini dərk edirik. Hesab edirik ki, bu razılığın əldə olunması kollektiv səsə bənzərdir və Bakı üçün tarixi bir andır. Əminlik ki, sənəddə maliyyə artımı ilə bağlı yer alan çağırış

COP prosesində gələcək danışıqların mühüm istinad nöqtəsi olacaq.

Biz post-COP29 dövründə də iqlim fəaliyyətinin gücləndirilməsi istiqamətində fəal iş aparacağıq, COP29 mirasından bəhrələnməyə, COP29-də iştirak imkanını artırmaq üçün səy etməyə hazır olduğumuzu deyirik.

Xatırladaq ki, COP29 QHT Koalisiyası bu ilin yayında Azərbaycan Milli QHT Forumunun təşəbbüsü ilə yaradılıb. COP29 dövründə koalisiyaya qoşulanların sayı xeyli artıb, onların bir hissəsi COP-da xüsusi müşahidəçiliyi olan təşkilatlardır. Azərbaycan COP29-da iştirak imkanını artırmaq üçün səy etməyə hazır olduğumuzu deyirik. Azərbaycan COP29-da iştirak imkanını artırmaq üçün səy etməyə hazır olduğumuzu deyirik. Azərbaycan COP29-da iştirak imkanını artırmaq üçün səy etməyə hazır olduğumuzu deyirik.

Ümumiyyətlə, son vaxtlar Azərbaycan QHT-lərinin təşəbbüslərinə xarici QHT-lər tərəfindən güclü dəstəyin verilməsi müşahidə edilir. 2024-cü il noyabrın 15-də COP29 çərçivəsində Azərbaycan Milli QHT Forumunun təşəbbüsü ilə Qoşulmama Hərəkatı ölkələrinin QHT-lərinin Cənub-Cənub əməkdaşlığı üzrə beynəlxalq konfransı keçirilib. Beynəlxalq konfransın yekununda Qoşulmama Hərəkatı ölkələrini təmsil edən QHT-lər Cənub-Cənub əməkdaşlığı vasitəsilə iqlim fəaliyyətinin inkişafında QHT-lərin roluna dair birgə bəyanat mətnini razılaşdırıb. COP29-da təmsil olunan vətəndaş cəmiyyəti üzvlərinə açıq olan bəyanata 137 ölkədən 1023 QHT təmsilçisi icmami fəal imza atıb. Qeyd edək ki, dünya ölkələrinin 71 faizini əhatə edən regionlardan vətəndaş cəmiyyəti təsisatlarının Azərbaycan QHT-lərinin təşəbbüsünə dəstək ifadə etməsi ölkənin QHT tarixində ilk dəfə baş verib.

Azərbaycan Milli QHT Forumunun İdarə Heyətinin sədri Ramil İskəndərli bildirib ki, Azərbaycan dövlətinin apardığı siyasət Qlobal Cənubda böyük rəğbət və hörmətlə qarşılanır, ölkəmiz getdikcə Qlobal Cənubun güclü səsinə çevrilir. Hesab edirik ki, Qlobal Cənub QHT Platformasının yaradılmasının vaxtı çatıb.

"Fitch Ratings": Qarabağa davamlı investisiyalar Azərbaycanda daxili tələbi dəstəkləyəcək

Azərbaycan bərpaolunan enerji sektoruna əhəmiyyətli investor marağını calb edə bilər.

Bunu AZƏRTAC-a eksklüziv müsahibəsi zamanı "Fitch Ratings"-in suveren reytinglər qrupunun inkişaf etməkdə olan Avropa ölkələrinin rəhbəri və baş direktor Erik Arispe (Erich Arispe) bildirib.

Baş direktorla olan müsahibəni təqdim edirik:

- Cənab Arispe, Azərbaycanın hazırkı makroiqtisadi vəziyyətini necə qiymətləndirirsiniz?

- İyulda "Fitch Ratings" Azərbaycanın reytingini stabil proqnozla "BBB-" səviyyəsinə yüksəltdi. Bu, dövlətin güclü xarici balansını əks etdirir. Həmin göstərici 2010-cu ildə Azərbaycanın ilk dəfə investisiya səviyyəsinə yüksələn dövrə münasibətdə daha güclüdür. Biz həmçinin qeyd etdik ki, əvvəlki yüksək neft qiymətləri dövrü və xarici

valyuta risklərinə uyğun ehtiyatlı fiskal siyasət makroiqtisadi sabitliyin pozulmasının qarşısını almaq, dəyişən neft qiymətinə nəzərət etmək üçün adekvat bufer siyasətinə kömək edəcək.

- Son illər ölkədə iqtisadi artımın əsas təkanverici qüvvələri hansı iqtisadi faktor və sektorlar olub?

- Artım iqtisadiyyatın qeyri-neft sektoru olan, xüsusilə 2022-ci ildə daha çox nəzərə çarpan nəqliyyatın, kənd təsərrüfatının, tikinti sektorunun, xüsusən də Qarabağın ye-

nidən qurulması və inkişafı ilə bağlı aparılan işlərin hesabına baş verib. Qarabağa davamlı investisiyalar Azərbaycanda daxili tələbi dəstəkləyəcək.

- Ölkənin yeni iqtisadi modelinin əsasını nə təşkil edəcək?

- Hökumət turizm, kənd təsərrüfatı, İKT, logistika və nəqliyyat kimi sektorları dəstəkləyir. Son iki sektor Qazaxıstan-Qafqaz vasitəsilə Çin və Avropaya birləşdirən Orta dahlizinin inkişafından faydalanmaq cəhdləri ilə bağlıdır. Hökumət ixracçılıq investisiyalarının cəlb edilməsi üçün Ələt Azad İqtisadi Zonasını da yaradıb.

- Ölkədə qeyri-enerji sahələrinin potensialı hansı səviyyədədir?

- Bərpaolunan enerji mənbələrinin (külək və günəş) əhəmiyyətli potensialının istifadəyə verilməsi gözlənilir. Bu, bərpaolunan enerjinin qarşılıqlı gücdə payını 2023-cü ildəki 21 faizdən 2027-ci ildə 33 faizə çatdıracaq və bununla

da təbii qaz hasilatının daxili istehlakını azaldacaq.

- COP29 iqlim dəyişikliyi ilə mübarizə üçün növbəti addımların müəyyən edilməsində mühüm rol oynayacaq. Azərbaycan qlobal "yaşıl gündəliyi"ni həyata keçirməsinə hansı töhfəni verə bilər və bu baxımdan Azərbaycanda "yaşıl enerji"nin inkişafı istiqamətində həyata keçirilən tədbirləri necə qiymətləndirirsiniz?

- Azərbaycan həm quruda, həm də dənizdə layihələr üçün bərpaolunan enerji sektoruna əhəmiyyətli investor marağını cəlb edə bilər. "Masdar"-ın Qaradağda Günəş-Elektrik Stansiyası (regionda ən böyük) 2023-cü ilin oktyabrında fəaliyyətə başlayıb və şirkət həmçinin əlavə günəş və külək istehsalı üçün investisiya müqavilələri imzalayıb. Ölkə həmçinin elektrik enerjisi istehsalının enerji səmərəliliyini artırmağa çalışır.

Dünya Bakıda birləşdi

Azərbaycanın iqlim diplomatiyasındaki tarixi nailiyyətləri

Azərbaycanın dünyanın ən böyük və mühüm dövlətlərarası tədbirlərindən biri olan COP29-a evsahibliyi etməsi Prezident İlham Əliyevin uğurlu siyasətinin növbəti parlaq qələbəsidir. Bu böyük miqyaslı, beynəlxalq əhəmiyyətli tədbirin ölkəmizin paytaxtında keçirilməsi BMT Təhlükəsizlik Şurasına üzvlüyümüzün və Qoşulmama Hərəkatına sədrliyimizdən sonra xarici siyasətimizin ən böyük nailiyyətlərindəndir.

Noyabrın 11-22-də paytaxt Bakıda keçirilən COP29 - İqlim Dəyişmələri üzrə Birləşmiş Millətlər Konfransı iqlim diplomatiyasında əlamətdar bir dönüş nöqtəsi kimi tarixə düşdü. "Yaşıl dünya naminə həmrəylik" şüarı altında keçirilən bu tədbir həm təşkilatçılıq, həm də əldə olunan nəticələr baxımından beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən yüksək qiymətləndirildi. Azərbaycan qısa müddətdə yüksək səviyyəli hazırlıqlar həyata keçirərək COP29-u tarixdə ən möhtəşəm iqlim konfranslarından biri kimi yaddaşlara həkk etdi.

Tədbirə 80 dövlət və hökumət başçısı, həmçinin 76 mindən çox iştirakçının qatılması, təşkilatçılıq dünyəvi liderləri və iştirakçılar tərəfindən yüksək qiymətləndirilməsi ölkəmizdə keçirilən BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasının yüksək uğurlu nəticələndiyini aydın şəkildə nümayiş etdirdi. Qonaqlar Azərbaycan qorəzsiz və inklüziv mövqeyini, həmçinin inkişaf etmiş və inkişaf etməkdə olan ölkələr arasında körpü rolunu oynamasını da yüksək qiymətləndirdilər.

Ölkəmizə qarşı aparılan qorəzli qarayaxma kampaniyasına baxmayaraq, Azərbaycan "Yaşıl dünya naminə həmrəylik" şüarını rəhbər tutaraq, bu böyük əhəmiyyətli tədbirin öhdəsindən mükəmməl şəkildə gəldi. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin sözləri ilə desək: "COP29 iqlim diplomatiyasında dönüş nöqtəsidir. Bakı COP29 çoxtərəfliyin təntənəsi kimi yadda qalacaq və gələcək iqlim fəaliyyətinə müsbət təsir göstərəcəkdir".

BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasında bir çox əhəmiyyətli qərar qəbul edildi. Bunlardan biri də inkişaf etməkdə olan ölkələr üçün imkan yaradan və hər il bu dövlətlərin iqlim siyasətinin təmin edilməsi məqsədilə elan edilən Bakı Maliyyə Məqsədi (Baku Finance Goal) razılaşması oldu.

Bakı Maliyyə Məqsədi çərçivəsində 2035-ci ilə qədər inkişaf etməkdə olan ölkələrə hər il 1,3 trilyon ABŞ dolları məbləğində iqlim maliyyəsi təmin edilməsi nəzərdə tutulur. Bu məbləğ əvvəlki 100 milyard dollarlıq məqsədi dəfələrlə artıraraq, iqlim dəyişikliyi ilə mübarizə üçün böyük əhəmiyyət kəsb edir, çünki bu dövlətlər iqlim dəyişikliklərinin təsirlərindən daha çox əziyyət çəkir. Bu sonədə eyni zamanda ölçənlilik və şəffaflıq haqqında müddəalar da əksini tapıb.

COP29-da uzun müddətdir gözlənilən karbon bazarlarına dair danışıqlar yekunlaşdırıldı. 6-cı maddənin tam şəkildə işlək vəziyyətə gətirilməsi karbon bazarlarından illik 1 trilyon dollar yaxın maliyyə axınına mümkün edəcək. Bu mexanizm həmçinin milli iqlim planlarının həyata keçirilməsi xərclərini əhəmiyyətli dərəcədə azalda bilər.

Bakıda ilk dəfə olaraq İtaliya və Zərər Fondu tam işlək vəziyyətə gətirildi və fondun 2025-ci ilə qədər maliyyə vəsaitlərini paylaşdırmağa hazır olması təmin edildi. Bu fond iqlim dəyişikliyinə ən çox zərər çəkən icmalara və ölkələrə dəstək göstərməyi hədəfləyir.

Azərbaycan iqlim danışıqlarında bitərəf vasitəçi rolunda çıxış edərək inkişaf etməkdə olan ölkələrin, xüsusilə kiçik ada dövlətlərinin və az inkişaf etmiş ölkələrin maraqlarını müdafiə etdi. Azərbaycanın sözləri qlobal ədalətli iqlim siyasətinin qurulmasında mühüm rol oynadı.

COP29 zamanı bir sıra yeni təşəbbüslər təqdim edildi. İqlim Maliyyəsi, İnvestisiya və Ticarət üzrə Bakı Təşəbbüsü (BICFIT) iqlim gündəliyində maliyyə və investisiyaların əhəmiyyətini ön planda saxlayaraq, "yaşıl keçid"i dəstəkləmək üçün beynəlxalq qurumları bir araya gətirdi, kiçik və orta sahibkarlığın "yaşıl keçid"i üzrə yeni Bakı İqlim Koalisiyasını elan etdi.

COP29 sədrliyinin elan etdiyi enerji saxlama, şəbəkələr, zonalər, dəhlizlər, hidrogen mövzularındakı bəyanatları 150 tərəf təsdiq etdi.

Rəqəmsal texnologiyaların iqlim fəaliyyətinə inteqrasiyası ilə emissiyaların azaldılması məqsədi daşıyan "COP29 Yaşıl Rəqəmsal Fəaliyyət Bəyanatı" 75-dən çox hökumət və rəqəmsal texnologiya sənayesinin 1100-dən çox üzvü tərəfindən təsdiqləndi.

8 BMT agentliyi, 3 çoxtərəfli inkişaf bankı və 3 iqlim fondu arasında birgə bəyanat qəbul edildi. Bu bəyanat çərçivəsində İqlim Davamlılığı üçün İnsan İnkişafı üzrə Bakı Rəhbər Prinsipləri qəbul edildi və Bakı COP Sədrliklərinin İqlim və Səhiyyə üzrə Davamlılıq Koalisiyası yaradıldı.

Beş COP sədrliyi (COP26-dan COP30-a qədər) və ÜST Baş direktoru iqlim gündəliyinə sağlamlığı daxil edərək gələcək COP konfranslarında əsas element kimi sağlamlığı təbliğ etdi.

Qlobal Metan Vadinin həyata keçirilməsinə töhfə verəcək "Üzvi Tullantılardan Metanın Azaldılmasına dair Bəyanname" dünyanın üzvi tullantıların əlaqəli metan emissiyalarının 51 faizini təşkil edən 50-dən çox ölkə, o cümlədən ən böyük 10 üzvi tullantı metan emissiyasına malik ölkələr-

dən 8-i tərəfindən təsdiqləndi.

Kənd təsərrüfatı və qida sektorunda iqlim dəyişikliklərinə qarşı dayanıqlığı artırmağa yönəlmiş "Fermerlər üçün Bakı Harmoniya Təşəbbüsü" dəstək proqramı yaradıldı.

"COP29 Davamlı və Sağlam Şəhərlər üçün Çoxsahəli Fəaliyyət Yolları Bəyannaməsi" şəhər iqlim maliyyələşdirilməsi sahəsində tərəfdaşlıq və əməkdaşlıq üçün BMT agentliklərini və hökumətlər arasında təşkilatları, çoxtərəfli inkişaf banklarını (MDB-ləri), MCF-ləri, xeyriyyə təşkilatlarını və ikitərəfli donorları, o cümlədən şəhər ərazilərində iqlim fəaliyyəti və planlaması ilə bağlı çoxtərəfli yanaşma hazırlamaq niyyətində olan 40-dən çox tərəf və 160-dan çox ölkəni bir araya gətirir. Bununla yanaşı, COP, UNFCCC və BMT-nin HABITAT şəhər prosesləri arasında Şəhər, Çoxsahəli və Çoxsəviyyəli İqlim Fəaliyyəti üzrə Bakı Davamlılıq Koalisiyası yaradıldı.

Turizm sektorunda davamlı inkişaf və emissiyaların azaldılması məqsədilə "Turizm üzrə Bakı Bəyannaməsi" təsdiq edildi.

İqlim dəyişikliyinə su hövzələri və su ilə bağlı ekosistemlərə təsirinə qarşı mübarizə üçün inteqrasiya olunmuş yanaş-

manı təqdim edən "İqlim Fəaliyyəti naminə COP29 Bəyannaməsi" imzalandı və bu bəyanatı 50 ölkə dəstəklədi. COP29 çərçivəsində imzalanan bu bəyanat milli iqlim siyasətləri, o cümlədən NDC-lər və NAP-lar çərçivəsində su ilə əlaqəli mütənasq və adaptasiya tədbirlərinin inteqrasiyasını təşviq edir.

Geosiyasi parçalanmaların artdığı bir dövrdə Azərbaycan bütün tərəfləri bir araya gətirərək inklüziv və balanslı qərarlar qəbul edilməsinə nail oldu. Azərbaycan sədrliyi xüsusilə inkişaf etməkdə olan ölkələr və ekoloji problemlərlə üzləşən regionlar üçün ədalətli həll yolları təqdim etdi.

COP29 iqlim diplomatiyasında Azərbaycanın tarixi uğuru olmaqla yanaşı, qlobal iqlim fəaliyyətinə mühüm töhfələr verdi. Bakıda qəbul edilən qərarlar, xüsusilə Bakı Maliyyə Məqsədi və 6-cı maddə üzrə razılaşmalar, qlobal iqlim maliyyələşdirilməsi arxitekturasını həmişəlik dəyişdirəcək. Azərbaycan, iqlim sahəsində lider ölkə kimi gələcək COP konfransları üçün də örnək rolunu oynayacaq.

Ziyafət ƏSGƏROV,
Milli Məclisin
Sədr müavini

COP29 Azərbaycanın beynəlxalq nüfuzunu daha da artırdı

Bakının evsahibliyi etdiyi BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasının (COP29) uğurla başa çatması bəşəriyyətə onu da göstərdi ki, Azərbaycan son illər dünya birliyində daha özəmlil, daha möhtəşəm qlobal işlərə imza atır. COP29 iştirakçılarında belə yüksək fikir yaradan ilk övvel dörd il öncə Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin siyasəti uzaqgörənliyi və qətiyyəti, habelə Milli Ordumuzun şücaəti hesabına İkinci Qarabağ müharibəsində qazanılan tarixi Zəfər qələbəsidir.

Bu Qələbənin əks-sədası bütün dünyaya anladı ki, beynəlxalq səviyyədə tanınmış ərazilərimizin 20 faizinin Ermənistan tərəfindən 30 illik işğalına, etnik təmizləməyə və bir milyon azərbaycanlının öz doğma torpaqlarından qovulmasına baxmayaraq, Azərbaycan özünü təmin edən iqtisadiyyata və müstəqil siyasətə malik güclü ölkədir və öz sözünü deməyi bacarır.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin noyabrın 12-də Bakıda BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasının (COP29) Liderlər Sammitinin açılış mərasimində çıxışı zamanı "Azərbaycan dövləti dörd il əvvəl 44 günlük Vətən müharibəsində və bir il öncə birgünlük antiterror əməliyyatında tam müstəqilliyini, suverenliyini bərpa etməklə, təkə öz adımızı yox, BMT-nin Nizamnaməsinə, beynəlxalq hüquqa və BMT-nin Təhlükəsizlik Şurasının 30 il kağız üzərində qalmış qətnamələrinə haqq qazandırdı" fikri, qətiyyət və qürur hissi ilə "Biz həmin qətnamələri özümüz icra etdik, beynəlxalq hüquq, ədalətli bərpə etdik və Ermənistanın işğalına son qoyduq..." deməsi dünyanın tərəqqipərvər insanlarında, xaricdə yaşayan soydaşlarımızda qürur hissi doğurdu, sayılıb-seçilən dövlət başçılarının, siyasi qurumların gözündə Azərbaycanı sözü imzası qədər qanuni və dəyərli olan ölkə kimi tanıdı.

Gərgin müzakirələr, tarixi qərarların qəbulu ilə yadda qalan COP29-a evsahibliyi ilə Azərbaycan bir daha sübut etdi ki, ölkəmiz qlobal əhəmiyyətə malik məsələlərin müzakirəsi üçün ideal platformadır. Liderlər, diplomatlar və iqlim mütəxəssisləri saatlarla davam edən danışıqlarda ədalətli və davamlı razılaşma əldə etmək üçün müzakirələr apardılar. Sammitdə əsas hədəflərdən biri yoxsul ölkələrə iqlim maliyyəsinin ayrılması idi. Gərgin keçən bu prosesin sonunda qəbul edilən razılaşma iqlim dəyişikliyi ilə mübarizədə tarixi addım kimi qiymətləndirildi.

COP29-un son günü - noyabrın 24-ü səhərdə davam edən Bakı

sammiti yalnız möhtəşəm təşkilatçı səviyyəsi ilə deyil, həm də Azərbaycanın enerji keçidi və davamlı inkişaf sahəsində liderlik etməyə hazır olduğunu göstərdi. Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkə beynəlxalq səviyyədə tərəflər qazandı, qlobal əməkdaşlığın mərkəzinə çevrildi və bu da Azərbaycanın beynəlxalq ələmdə nüfuzunu daha da artırdı.

Bakı Dövlət Universitetinin türk filologiyası kafedrasının müdiri, professor Rüfət Rüstəmov müxbirimizə demişdir ki, Azərbaycanın bu sessiyaya ən yüksək

səviyyədə təşkil etməsi və keçirməsi ölkəmizin qlobal iqlim siyasətində fəal rolunu, nüfuzlu mövqeyini nümayiş etdirdi. Bütün dünyaya gördü və əmin oldu ki, Azərbaycan iqlim savaşı ilə bağlı beynəlxalq əməkdaşlığın önəmli iştirakçısı olmaqla yanaşı, həm də gəniş həmrəylik və ciddi səfərbərlik yaratmağa qadirdir. Azərbaycan bu gün iqlim dəyişmələrinin qarşısını almaq üçün müasir texnologiyalardan istifadəyə, yenilənmə bilən enerji mənbələrinin inkişafına və ekoloji cəhətdən dayanıqlı inkişaf strategiyalarının tətbiqinə asanlıqla nail ola bilən, önəmli təcrübələr ortaya qoyan, somərəli çağırışları gerçəkləşdirən bir ölkədir: "Hər kəsə məlum olduğu kimi, tədbirin əsas məqsədi dünyada havanın temperaturunun azaldılmasına çox ciddi dəyişikliklərin əldə edilməsi idi. Əlbəttə, Azərbaycan bu məqsədə daim dəstək verməkdə maraqlı idi. Düşmənlərin bu sammitə qatılmaması isə Azərbaycan üçün bir o qədər önəm daşıyırdı. Təəssüf hissi ilə qeyd edək ki, özlərini siyasətçi adlandıran bəzi

şəxslər bu konfransda iştirak etməkdən qaçdılar. Əlbəttə, bu, bizə maraqlı deyildi. Bizim marağımız BMT-nin ən yüksək səviyyəli tədbirinin möhtəşəm Azərbaycanada baş tutması idi.

Bəziləri Azərbaycanın buna nail ola biləcəyinə şübhə ilə yanaşsalar da, nəyə qadir olduğumuzu biz bir daha sübut etdik. Bu düşüncələrdə olan hər kəs yanıldı və bir daha başa düşdülər ki, Azərbaycan təkə evsahibliyi ilə deyil, eyni zamanda təşkilatçılıqda da irəlilədi".

Dünya liderləri COP29-da qəbul edilən qərarları əhəmiyyətli adlandırdı. Tarixi qərarlara imza atılan COP29-da həmçinin Paris Sazişinin 6-cı maddəsi də tam olaraq öz təsdiqini tapdı. Yüksək inteqrasiya olunmuş karbon bazarları üzrə danışıqlara Bakı sammitində yekun vuruldu. Bununla da iqlim sazişinin yekun müddəası öz həllini tapdı. Qeyd edək ki, bu sammitdə inkişaf etməkdə olan ölkələrin, o cümlədən kiçik ada, ən az inkişaf etmiş və Afrika dövlətlərinin səbirsizliklə gözlədikləri İtaliya və Zərər Fondunun tam

fəaliyyətə başlamasını təmin edən qərar da qəbul olundu.

COP29-da əsas məqsəd inkişaf etməkdə olan ölkələr üçün daha əlverişli iqlim maliyyələşdirilməsi mexanizmlərinin yaradılması, 1.5°C hədəfinin qorunması idi. COP29 qlobal liderləri bir araya gətirmək və onları iqlim fəaliyyətinə dair müştərk öhdəliklərini nümayiş etdirmək baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb etdi.

Bu konfransın paytaxt Bakıda keçirilməsi Azərbaycanın bir daha tarixi strateji zəfərlərindən biri kimi yadda qaldı. Bütün bunlarla yanaşı, dünya Azərbaycanın mədəniyyətini, inkişafını və yüksək təşkilatçılıq bacarığını bir daha yaxından gördü. Dostlarımız uğurlarımıza sevindilər, düşmənlərimiz isə xiffət çəkərək Azərbaycanca həsəd apardılar.

Görünən odur ki, yüksək təşkilatçılıqla keçirilən COP29 Azərbaycanın qlobal miqyasda nüfuzunu artırmaqla, daxili sabitliyini daha da möhkəmləndirən tarixi bir hadisədir.

Rəhman SALMANLI,
"Azərbaycan"

COP29
Baku
Azerbaijan

İqtisadi baxımdan özünü tam təmin edən və ciddi maliyyə çətinliyi olmayan Azərbaycan artıq 2024-cü il də uğurla başa vurmaqdadır. İl ərzində həyata keçirilən məqsədyönlü islahatlar nəticəsində sosial-iqtisadi inkişafın dayanıqlılığının təmin olunmasına, əksər sahələrdə tərəqqinin qeyd alınmasına və ümumilikdə 2024-cü ilin iqtisadi göstəricilərinə əsaslanaraq deyə bilərik ki, 2025-ci ildə də Azərbaycan bütün sahələrdə uğurlu nəticələr əldə edəcək.

Ümumiyyətlə, son 21 ildə Azərbaycan sosial-iqtisadi və mədəni həyatında böyük təkamül yolunu namal keçərək sabit, təhlükəsiz və müasir həyat səviyyəsini təmin edən ölkə kimi dünyada tanınmaqdadır. Bu illər ərzində ölkənin beynəlxalq nüfuzu əhəmiyyətli dərəcədə artıb, cəmiyyətdə dövlətçilik ənənələri güclənib, müasir sosial-iqtisadi infrastruktur quruculuğu uğurla həyata keçirilib. İqtisadi inkişafdan qaynaqlanan yüksək maliyyə imkanları uzun illər makroiqtisadi sabitlik və artıma mühüm töhfə verib, təhlükəsizliyin təmini üçün güclü potensial yaradıb.

Əgər diqqət etsək görərik ki, 2003-2024-cü illər ərzində dövlət büdcəsi xərclərinin təxminən 30 dəfə, ÜDM-in real ifadədə 3,6 dəfə, investisiyaların 4,4 dəfə artımı fonunda Azərbaycanda yoxsulluğun səviyyəsi 44,7 faizdən 5,2 faizə, işsizliyin səviyyəsi 9,2 faizdən 5,5 faizə endirilib.

Bir sözlə, əldə edilən bütün sosial-iqtisadi uğurlar ölkə iqtisadiyyatının dinamik inkişafı, islahatların ardıcıl xarakter daşması ilə bağlı olub. Hazırda ölkə iqtisadiyyatının dayanıqlılığının saxlanılması və rəqabət qabiliyyətinin təmin edilməsi qarşıya iqtisadi islahatlar üzrə əsas vəzifə kimi qoyulub.

21 ildə əldə edilən iqtisadi və maliyyə müstəqilliyi

2020-ci ildə İkinci Qarabağ müharibəsinə dekə Şanlı Zəfərdən sonra isə dünya Azərbaycanı hansı iqtisadi qüdrətə sahib olduğunu şahidlik edib. Heç bir dövlətdən, heç bir beynəlxalq maliyyə qurumundan yardım almadan işğaldan azad edilən torpaqlarımızda həyata keçirilən misli görünməyən tikinti-quruculuq, yenidənqurma işləri bunun əyani təsdiqidir.

Əlbəttə ki, bütün bunları şərtləndirən Prezident İlham Əliyevin hələ illər öncə müəyyən etdiyi inkişaf konsepsiyasının uğurla icrasındır. Cənab Prezidentin hazırladığı "Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər"ə əsasən, Azərbaycan qüdrətli dövlət və yüksək rifah cəmiyyətinin formalaşması istiqamətində müxtəlif addımlar atılıb. Bu sənəddə qeyd edildiyi kimi, uğurlu sosial-iqtisadi və siyasi nailiyyətlər, həm illər və multikultural dəyərlər qarşılıqlı illərdə Şərqlə Qərbin qovşağı olan Azərbaycanın qüdrətini daha da artırmağa əminlik yaradır. Bu imkanlar 2030-cu ilə qədər olan mərhələdə Azərbaycanın iqtisadi suverenliyinin möhkəmləndirilməsinə və müasir həyat standartlarına əsaslanan yüksək sosial rifah cəmiyyətinə malik qüdrətli dövlətə çevrilməsinə zəmanət verir. Azərbaycan dövləti ölkədə əhalinin rifahının daha da artırılması üçün sosial-ünlümlü bazar iqtisadiyyatının inkişaf etdirilməsi yolunu seçib.

Bu ilin fevralında keçirilən prezident seçkilərində Azərbaycan xalqından yenidən yüksək etimad mandatı alan dövlət başçısı İlham Əliyev Milli Məclisdə keçirilən andiçmə mərasimində son 21 ildə əldə olunan nailiyyətləri dəyərləndirərək ölkəmizin qısa zamanda çox mühüm uğurlar qazandığı bir daha böllü oldu. Həmin sosial-iqtisadi göstəricilərə nəzər yetirdikdə Azərbaycanın qısa zamanda keçirdiyi inkişaf yoluna şahidlik etmiş olarıq.

Əgər 2003-cü ildə ölkənin ümumi daxili məhsulunu 7 milyard dollar idisə, keçən ilin yekunlarına görə bu rəqəm 72 milyard dollar olub. Bu, 20 ildə iqtisadiyyatımızın inkişafının əsas göstəricisidir.

Əgər ölkənin 2003-cü ildə valyuta ehtiyatları 1,6 milyard dollar idisə, bu gün bu, 73 milyard dollardır. Bu da ölkəyə iqtisadi və maliyyə müstəqilliyi verən əsas amillərdən biridir.

Aparılan uğurlu siyasət nəticəsində birbaşa xarici borcumuz 6,4 milyard dollara düşüb, bu da ümumi daxili məhsulumuzun cəmi 9 faizini, hələ ondan da az təşkil edir. İnkişaf etmiş ölkələrdə bu rəqəm 100 faiz, bəlkə də 140 faiz təşkil edir, bizdə isə 9 faizdən azdır.

2003-cü ildə növbəti ilin dövlət büdcəsi müzakirə edilərkən olunan müsbət makroiqtisadi meyillər 2025-ci il üzrə proqnozlar üçün pozitiv əsaslar yaradır. Proqnoza görə, növbəti ildə ÜDM 3,5 faiz, qeyri-neft-qaz ÜDM 4,9 faiz artacaq. ÜDM-də qeyri-neft-qaz sektorunun payının 68 faizdən 71,3 faizə çatacağı gözlənilir.

Müstəqillik tarixinin ən böyük büdcəsi

İnkişafın davamlılığı, rifahın yüksəlməsi və hərbi potensialın daha da gücləndirilməsi əsas prioritetlərdir

Adambaşına ÜDM-in 2025-ci ildə 7412 dollar təşkil edəcəyi proqnozlaşdırılır. Bu isə beynəlxalq təsnifatda Azərbaycanın yuxarı ortaqölçülük qrupunda öz yerini qoruyub saxlaması və daha da möhkəmləndirməsi deməkdir.

Bütün bu reallıqlar ölkənin sağlam maliyyə sisteminin göstəriciləridir və bu da Azərbaycanın dünya miqyasında müstəqil siyasət yürütməsinə real zəmin yaradır. Bu gün heç kəmdən asılı olmayan Azərbaycan inamla, uğurla inkişaf edir, xarici siyasətini də buna uyğun şəkildə aparr.

Sosial sahədə görülmüş işlər nəzər yetirilsə, böyük uğurların əldə edildiyinin şahidi olarıq. Əgər 2003-cü ildə minimum əməkhaqqı 9 manat idisə, indi bu rəqəm 345 manatdır. Əgər minimum pensiya 2003-cü ildə 20 manat idisə, bu gün 280 manata çatıb. Orta pensiya 500 manatdan çoxdur. Orta əməkhaqqı 940 manatdır.

Hazırda iqtisadi sahədə aparılan islahatlar Azərbaycanı tamamilə yeni investisiya iqlimə yaradıb. Əgər əvvəlki illərdə investisiyalar daha çox neft-qaz sahəsinə qoyulurdusa, bu gün qeyri-neft sektoruna qoyulan sərmayə milyardlarla dollar səviyyəsindədir. Əldə edilmiş razılaşmalar, imzalanmış sazişlər yaxın bir neçə ildə özünü göstərəcək.

Gələn ilin uğur vəd edən dövlət büdcəsi

Bu həftə Milli Məclisdə müzakirəyə çıxarılan "Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il dövlət büdcəsi haqqında" qanun layihəsinə və büdcə zərfinə daxil olan digər layihələrin sosial-iqtisadi göstəricilərinə əsasən deyə bilərik ki, hər zaman olduğu kimi, Qafqazın ən böyük büdcəsi Azərbaycana məxsusdur. Gələn ilin büdcə layihəsinin iqtisadi göstəricilərinə əsasən, onu müstəqillik tariximizin ən böyük büdcəsi də adlandırmaq olar.

Əncə onu vurğulayaq ki, "Büdcə sistemi haqqında" qanunun 12-ci maddəsinə uyğun olaraq, Prezident İlham Əliyev tərəfindən "Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il dövlət büdcəsi haqqında" qanun layihəsi və büdcə zərfinə daxil olan digər layihələr Milli Məclisdə müzakirə edilərək artıq birinci oxunuşda qəbul edilib.

Gələn il dövlət büdcəsinin gəlirləri 38 milyard 316 milyon manat, xərcləri isə 41 milyard 367,6 milyon manat proqnozlaşdırılıb.

2025-ci il üzrə proqnozlaşdırılan dövlət büdcəsi gəlirlərinin 15,5 milyard manatı Dövlət Vergi Xidmətinin, 14,5 milyard manatı Dövlət Neft Fondunun transferlərinin, 6,6 milyard manatı Dövlət Gömrük Komitəsinin, 840 milyon manatı büdcə təşkilatlarının bütçədənkonar daxilolmalarının, 895 milyon manatı isə digər gəlirlərin payına düşür.

2025-ci ilin dövlət büdcəsi layihəsi tərtib edilərkən neftin qiyməti 70 dollar götürülüb. 2025-ci ilin büdcə zərfinə əsasən, Dövlət Neft Fondundan dövlət büdcəsinə ayrılan transferlər artırılaq 14,481 milyon manat nəzərdə tutulub.

Bəllidir ki, büdcə layihəsi dövlətin əsas funksiyalarının, o cümlədən müdafiə və təhlükəsizlik, sosial təminat, səhiyyə, təhsil,

dövlət borcu, prioritet dövlət proqramları və layihələri üzrə maliyyələşdirilmənin davam etdirilməsi, əhalinin sosial rifahının qorunmasına yönəlmis tədbirlərin və iqtisadi artımın dəstəklənməsinə güclü maliyyə təminatı yaradır.

Əncə onu deyək ki, büdcə zərfinə daxil olan qanun layihələri qanunvericiliyin tələblərinə uyğun tərtib edilib. Belə ki, gələn ilin dövlət büdcəsində müasir çağırışlara uyğun olaraq, müdafiə və milli təhlükəsizlik, işğaldan azad edilmiş ərazilərin bərpası və Böyük Qayıdışın reallaşdırılması məsələlərinə xüsusi diqqət ayrılması əsas prioritetdir. Həmçinin büdcə siyasətində iqtisadiyyatın, onun qeyri-neft sektorunu, kənd təsərrüfatı kimi sahələrinin inkişafının dəstəklənməsi, əhalinin həssas qruplarının, xüsusən də şəhid ailələrinin və müharibə iştirakçıların, hərbi qulluqçuların sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi tədbirləri, bu illər miqyasında səhiyyəyə ayrılan vəsaitlərin möbləğinin artırılması da çox yüksək qiymətləndirilməlidir.

Birmonalı şəkildə deyə bilərik ki, gələn il də əhalinin, xüsusilə də həssas qrupların, müharibə veteranlarının, əlillərin və şəhid ailələrinin sosial təminatı üzrə həyata keçirilən dövlət siyasətinin maliyyələşdirilməsinə xüsusi əhəmiyyət verəcək. Büdcə gəlirlərinin artırılması nəticəsində cəlb ediləcək əlavə vəsaitlərin mühüm qismi əhalinin sosial rifahının yaxşılaşdırılmasına, yardıma ehtiyacı olan vətəndaşlara hədəflənmiş sosial proqramların həyata keçirilməsinə yönəldiləcək.

Əlbəttə ki, ölkənin iqtisadi inkişafının əsas göstəriciləri - əhalinin həyat səviyyəsi, iqtisadiyyatın rəqabət qabiliyyəti, ölkənin ümumi daxili məhsulu, ümumi milli məhsulu, adambaşına insan kapitalı və iqtisadi azadlıq indeksidir. İqtisadiyyatın inkişafının əsas hərəkətverici qüvvəsi insan kapitalı və onun yaratdığı yeniliklərdir. İnsan kapitalı dəyərkən insanların təhsil, səhiyyə, elm, əmək şəraiti və həyat səviyyəsinin yüksəldilməsinə çəkilən xərclər nəzərdə tutulur.

Növbəti ilin büdcəsinin bu sahələrdə əsaslı vəsaitin ayrılması da onu deməyə əsas verir ki, dövlətin siyasətinin mərkəzində Azərbaycan vətəndaşı durur.

Sosialyönümlü büdcə - xərclərin 41 faizi bu sahəyə ayrılacaq

Azərbaycan öz ərazi bütövlüyünü və suverenliyini tam bərpa etməsi, regional və beynəlxalq müstəvidə uğurlu addımlar atması yeni reallıqları yaradıb və bunlar 2025-2028-ci illəri əhatə edən növbəti ortamüddətli

li dövrdə ölkəmizin yeni inkişaf mərhələsinə dekə strateji baxışını şərtləndirir.

Prezident İlham Əliyevin daim diqqətə çatdırdığı sözlərlə desək, Azərbaycan vətəndaşının sosial müdafiəsinin və rifah səviyyəsinin təmin edilməsi yəndə də mühüm məqsəd olaraq qalır. Buna dövlətimizin apardığı uğurlu sosial-iqtisadi siyasət artımın əsasını verir. 2025-ci ildə də büdcənin əsas xərç istiqamətlərindən biri əhalinin sosial müdafiəsi və sosial təminatı olacaq. Şəhid ailələrinə, qazilərə diqqət və yaşadığı dövlət siyasətinin prioritetləri sırasında qalmaqda davam edəcək.

Prezident İlham Əliyevin müəllifi olduğu "Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər"də qeyd edilir ki, davamlı və yüksək iqtisadi artım dinamik və inklüziv cəmiyyətin formalaşmasına xidmət etməli, hər bir vətəndaş öz həyatında bu inkişafı hiss etməlidir. İnsanların sosial statusundan və yaşadığı ərazidən asılı olmayaraq, iqtisadi imkanlara çıxışı bərabər və ədalətli olmalıdır. Yüksək inkişaf üçün yalnız iqtisadi artım deyil, cəmiyyətin bütün üzvlərinin sosial rifahı mühüm amildir. İqtisadiyyat inkişaf etdikcə vətəndaşların sərvət və gəlirlərinin, o cümlədən əməkhaqqının artırlaraq layiqli səviyyəsi təmin edilməli, əməkhaqqının artımı əmək məhsuldarlığının artımı ilə uzlaşdırılmalıdır.

Bu bir həqiqətdir ki, hər il dövlət büdcəsi tərtib edilərkən büdcənin sosialyönümlü olmasına xüsusi diqqət yetirilir. Ötən illərdə olduğu kimi, 2025-ci ildə də büdcənin əsas xərç istiqamətlərindən biri əhalinin sosial müdafiəsi və sosial təminatı ilə bağlı olacaq. Belə ki, sosialyönümlü xərclər 8,8 faiz artırılaraq 16,9 milyard manata çatdırılacaq. Bu vəsait dövlət büdcəsi xərclərinin 41 faizini təşkil edəcək.

Növbəti ildə əhalinin sosial cəhətdən həssas qruplarının sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi və sosial təminat xərcləri üçün 4812 milyon manat, ünvanlı dövlət yardımını üçün 457 milyon manat, keçmiş məcburi köçkünlərin sosial müdafiəsi üçün 311 milyon manat vəsait ayrılacaq.

Əlbəttə ki, bu da sosial siyasətin prioritetliyinin əyani göstəricisidir. Büdcə zərfinə daxil olan sosial paketin təhlili göstərir ki, şəhid ailələrinin, qazilərin və müharibə veteranlarının sosial müdafiəsi sahəsində dövlət siyasəti, onlara dövlətin diqqət və qayğısı növbəti ildə də davam etdiriləcək.

Büdcə layihəsində təhsil xərclərinə 4946,1 milyon manat ayrılması proqnozlaşdırılır və bu, 2024-cü ildə miqyasda 395,7 milyon manat və ya 8,7 faiz çoxdur. Səhiyyə xərcləri üçün isə dövlət büdcəsindən 1999 milyon manat vəsait nəzərdə tutulur ki, bu, 2024-cü ildə miqyasda 7,1 faiz çoxdur.

2025-ci ildə mədəniyyət, informasiya, bədən tərbiyəsi, gənclər siyasəti üzrə ayrılan vəsait cari illə miqyasda 10,4 faiz artırılaraq 635 milyon manat təşkil edəcək.

Əmək pensiyalarının orta aylıq məbləğinin bu ilin sonuna 494 manat, gələn ildə isə 535 manat olacağı proqnozlaşdırılır. Növbəti ildə yaşa görə pensiyaların orta aylıq məbləğinin cari ildəki 527 manatdan 44 manat artaraq 571 manata yüksəldilməsi gözlənilir. Ümu-

miyyətlə, sosial paket 3 milyon insanı əhatə edəcək.

Ünvanlı dövlət sosial yardımının təyin edilməsi məqsədilə 2025-ci il üçün yaşayış minimumu və ehtiyac meyarı 2024-cü ildə miqyasda 5,5 faizdən çox artırılaraq 270 manatdan 285 manata qaldırılacaq. 2025-ci ildə əmək qabiliyyətli əhali üçün yaşayış minimumu 305 manat olacaq. Yaşayış minimumu pensiyaçılar üçün 232 manat, uşaqlar üçün isə 246 manat məbləğində proqnozlaşdırılır.

Xatırladaq ki, 2024-cü il üçün yaşayış minimumu əmək qabiliyyətli əhali üçün 287 manat, pensiyaçılar üçün 222 manat, uşaqlar üçün 235 manat olub.

Hər zamankı kimi yenə də Qafqazın ən böyük büdcəsi Azərbaycana məxsusdur

Son 21 ildə dünyanın heç bir dövlətinə müəssər olmayan sürətli inkişaf yolu keçən Azərbaycan iqtisadi müstəqilliyin yaratdığı reallıqlar fonunda hərtərəfli tərəqqi edir. 2003-cü ildən bu yana ümumi daxili məhsulun dörd dəfə, dövlət büdcəsinin gəlirlərinin 30 dəfədən çox, xarici ticarət dövriyyəsinin isə on dəfədən çox artması, ölkəmizə 300 milyard ABŞ dolları həcmində sərmayə qoyulması bunu təsdiqləyən reallıqlardır.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin müəyyənləşdirdiyi iqtisadi inkişaf strategiyasını çox mükəmməl şəkildə reallaşdıraraq Azərbaycanın iqtisadi müstəqilliyini təmin edən Prezident İlham Əliyevin müəllifi olduğu beş milli prioritetin icrası hər il böyük uğurlar qazanılması əlverişli zəmin yaradır.

Qazanılan nailiyyətlər onu deməyə əsas verir ki, son 21 ildə Azərbaycan bir çox dövlətin uzun illər ərzində qazana bilmədiyi uğurları əldə edə bilib. Bütün bunlar əlbəttə ki, Prezident İlham Əliyevin tam müstəqil siyasəti, sosial-iqtisadi islahatlar və qlobal miqyaslı layihələri hesabına əldə edilib.

Azərbaycan davamlı olaraq siyasi, sosial-iqtisadi qüdrətini artırır, mövqelərini möhkəmləndirir. Gələn il ərzində Azərbaycanın yeni nailiyyətlərinin müəllifinə çevrilməsinə heç bir şübhə yoxdur. Eyni zamanda atılan addımlar Azərbaycanın regionda lider ölkə statusunu daha da möhkəmləndirəcəyi tam qətiyyətlə deməyə əsas verir. Bunu region ölkələrinin büdcələrinə nəzər salmaqda da aydın görmək olar.

Belə ki, Azərbaycanın 2025-ci il üçün gözlənilən büdcə xərcləri 24,3 milyard dollar təşkil edir. Ermonistanın və qonşu Gürcüstanın birlikdə büdcə xərcləri isə 18,8 milyard dollar civarındadır. Bu da bir daha onu göstərir ki, Cənubi Qafqazın lider ölkəsinin büdcə

xərcləri iki qonşu ölkənin büdcələrinin ümumi xərçindən 1,3 dəfə çoxdur.

Onu da vurğulayaq ki, Azərbaycanın növbəti il üzrə qeyri-neft büdcəsi 19,5 milyard manat və ya 11,5 milyard dollar, sosialyönümlü xərclərdən ibarət olan hissəsi 16,9 milyard manat və ya təxminən 10 milyard dollar təşkil edir. Ölkəmizin sosial büdcəsinin də Ermonistanın 2025-ci il üçün planlaşdırıldığı büdcə gəlirlərini 30-50 faiz üstələməsi arada ki fərqi açıq-aydın göstərir.

Budur Azərbaycanın artan istisadi qüdrətinin göstəricisi. Məhz bu iqtisadi müstəqillik ölkəmizin global layihələrdə iştirakını təmin edir, dünyada daha çox strateji tərəfdaşlar qazanmasına real zəmin yaradır.

Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun bərpasına 4 milyard manat vəsait ayrılacaq

"Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər" in əsas istiqamətlərindən biri Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun bərpası, işğaldan azad edilmiş ərazilərimizin iqtisadi reintegrasiyasının sürətləndirilməsidir.

Ümumiyyətlə, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün təmin olunması xalqımızın çoxəsrlik tarixində möhtəşəm yer tutur. Ərazi bütövlüyünü, dövlət sərhədlərini bərpa etməklə Azərbaycan xalqı son bir əsrə dekə hərbi və diplomatik sahədə ən böyük zəfərə nail oldu.

Sənəddə qeyd edilir ki, Qələbənin əbdi-ələmləşdirilməsi üçün öz torpaqlarından köçkün düşən insanların doğma yurda qayıdışı təmin olunmalıdır. Bu Böyük qayıdış vətəndaşlarımızın işğaldan azad edilmiş ərazilərdə dayanıqlı məskunlaşmasında və bu ərazilərin ölkənin iqtisadi fəaliyyətinə qoşulmasında bir körpü olacaq.

Regionda yeni beynəlxalq və regional nəqliyyat-logistika dəhlizinin bərpa olunması ölkəmizin global bazarlara çıxışı imkanlarını artırmaqla yanaşı, işğaldan azad edilmiş ərazilərin inkişafına əhəmiyyətli tökən verəcək. Yalnız belə şəraitdə işğaldan azad olunan ərazilərin Azərbaycanın böyük gələcəyə tam inteqrasiyasını təmin etmək mümkündür.

Bu gün işğaldan azad edilən torpaqlarımızda həyata keçirilən tikinti-quruculuq işləri, "Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərinə Böyük Qayıdışa dair I Dövlət Proqramı"nın icrası uğurla davam etdirilir. Həm yurd yerlərimiz yenidən qurulur, həm də keçmiş məcburi köçkün soydaşlarımız demək olar hər gün doğma el-obalarına qayıdır. Elə bu məqsəddə də gələn ilin dövlət büdcəsindən bu ərazilərdə başlanmış işlərin davam etdirilməsi, işğaldan azad edilmiş bütün ərazilərdə Azərbaycan Ordusunun, Sərhəd Qoşunlarının, daxili işlər, təhlükəsizlik orqanlarının fəaliyyətinin təmin edilməsi, miniatürlü tədbirlərinin təşkil olunması, habelə su, elektrik enerjisi, qaz təchizatı, rəbion bərpası, həmçinin ulu infrastrukturunun qurulması ilə əlaqədar işlərin icrası, əhalinin məskunlaşdırılması və onların həyat şəraitinin bərpası, dayanıqlı və davamlı iqtisadi fəallığın təmin edilməsinə yönəldilən infrastruktur layihələrinin həyata keçirilməsi kimi tədbirlər üçün əlavə vəsait ayrılıb.

Dövlətin əsas maliyyə sənədinə əsasən, bu məqsədlər üçün gələn il büdcədən 4 milyard manatın ayrılması nəzərdə tutulub. Bu vəsait ortamüddətli dövrdə iqtisadi artıma, qeyri-neft iqtisadiyyatının inkişafına, məşğulluğa öz töhfəsini verəcək.

Ümumiyyətlə, büdcə-vergi siyasətinin əsas istiqamətlərinə dair məlumat əsasən, 2025-ci il və sonrakı üç il əhatə edən ortamüddətli dövr üzrə büdcə siyasətinin məqsəd və hədəfləri bir sıra çağırışlar nəzərə alınaraq müəyyən edilib. Növbəti dövrdə ölkənin müdafiə qabiliyyətinin və milli təhlükəsizliyinin gücləndirilməsi, Qarabağ və Şərqi Zəngəzur bölgələrində rayonların bərpası, ölkə iqtisadiyyatına reintegrasiyası və bu ərazilərdə Böyük qayıdışın təmin edilməsi, "Naxçıvan Muxtar Respublikasının sosial-iqtisadi inkişafına dair 2023-2027-ci illər üçün Dövlət Proqramı"nın icrası və bir sıra digər çağırışlar aktual olaraq qalır.

Onu da vurğulamaq lazımdır ki, Azərbaycanın 2025-ci il və ortamüddətli dövrdə büdcə siyasəti qarşısında duran prioritet istiqamətlərindən biri də cənab Prezidentin 5 iyun 2023-cü il tarixli sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Naxçıvan Muxtar Respublikasının sosial-iqtisadi inkişafına dair 2023-2027-ci illər üçün Dövlət Proqramı"nda müəyyən olunmuş tədbirlərin icrasından ibarətdir. Məhz bu məqsəddə gələn ilin dövlət büdcəsi layihəsində Naxçıvan Muxtar Respublikası büdcəsinin gəlir və xərcləri bərabər olmaqla 540 milyon manat səviyyəsində, muxtar respublikaya ayrılan dotasiya isə 320,5 milyon manat proqnozlaşdırılır.

Bir sözlə, tam aminliklə deyə bilərik ki, 2025-ci ilin dövlət büdcəsi ərazi bütövlüyümüzün və dövlət suverenliyimizin maliyyə-iqtisadi əsaslarını daha da möhkəmləndirəcək, iqtisadi müstəqilliyimizi daha da gücləndirəcək.

Bütün bunlara əsaslanaraq deyə bilərik ki, tarixinin ən qüdrətli Azərbaycanın qazandığı uğurları şərtləndirən əsas amil Prezident İlham Əliyevin düşünlü iqtisadi konsepsiyasının tam doğru formada icrasındır. Bu günün reallıqları onu göstərir ki, Azərbaycan düzgün yolda gələcəyə doğru inamla addımlayır.

Səttar MÖHBALİYEV,
Milli Məclisin deputatı

COP-ların ən mükəmməli 29-cusu oldu

İqlim dəyişmələri ilə mübarizədə tarixi nailiyyət

Azərbaycan dünyada ən mötəbər tədbirlərdən biri hesab edilən BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasına (COP29) uğurla evsahibliyi etdi. Doğrudur, respublikamız ötən illər ərzində mühüm beynəlxalq tədbirlərin, yarışların keçirildiyi məkən olmuşdu.

Hər dəfə də yüksək səviyyədə təşkilatçılığı, evsahibliyi xoş təəssürlərlə yadda qalmışdı. Bu sahədə zəngin təcrübəyə əldə edilən respublikamız bu dəfə həm miqyasına, həm də global əhəmiyyətinə görə dünyanın ən mötəbər iqlim tədbiri ev sahibi seçilmişdi. COP29-un ölkəmizdə keçirilməsi ilə bağlı yekdil qərar keçən ilin dekabrında qəbul olundu. Azərbaycan bir ildən də az vaxtda bu mötəbər tədbiri bütün qabaqcıl təcrübələr nəzərə alınmaqla ən yüksək səviyyədə təşkil etdi. Bu, ölkəmizin növbəti uğuru oldu.

BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası "Yaşıl dünya naminə həmrəy olaq!" şüarı ilə keçirildi. Hələ bu ilin mayında Prezident İlham Əliyev inkişaf etməkdə olan kiçik ada dövlətlərinin "Dayanıqlı firavanlıq üçün istiqamətin müəyyən olunması" mövzusunda Antiqua və Barbudada keçirilən 4-cü Beynəlxalq Konvensiyasının iştirakçılarının mübarizəsində iştirak etmişdi: "Bakıdakı COP üçün seçdiyimiz "Yaşıl dünya naminə həmrəy olaq!" şüarı bizim COP29 missiyamızın ruhunu əks etdirir. Hamımız birlikdə bu vəziyyətlə üzlaşdıyıq üçün bütün ölkələrin yekununda qəbul olunan başqa bir qərar əsasında, Qlobal Adaptasiya Hədəfi sənədi ilə Bakı Adaptasiya Yol Xəritəsi yaradıldı. Növbəti COP sessiyalarını çərçivəsində adaptasiya üzrə yüksək-səviyyəli Bakı dialogunun çağırılacağı da nəzərdə tutulub. Bu da inkişaf etməkdə olan ölkələrin maraqlarına uyğun olaraq, adaptasiya məsələsinin hər il COP-larda müzakirəsini təmin edəcək.

Bakıda keçirilən dünyanın ən böyük iqlim tədbirinin yekununda qəbul olunan başqa bir qərar əsasında, Qlobal Adaptasiya Hədəfi sənədi ilə Bakı Adaptasiya Yol Xəritəsi yaradıldı. Növbəti COP sessiyalarını çərçivəsində adaptasiya üzrə yüksək-səviyyəli Bakı dialogunun çağırılacağı da nəzərdə tutulub. Bu da inkişaf etməkdə olan ölkələrin maraqlarına uyğun olaraq, adaptasiya məsələsinin hər il COP-larda müzakirəsini təmin edəcək.

Qəbulu üzrə danışıqlar uzun müddət davam edən daha bir sənəd üzrə razılığa da bu konfrans çərçivəsində COP29 sədrliyi nəticəsində nail olundu. Belə ki, COP29-un qərarı ilə onillik Yenilənmiş Gender üzrə Lima İş Proqramı qəbul edildi.

Bakıda keçirilən BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasının yekun nəticələrindən biri də Paris Sazişinin 13-cü maddəsinə uyğun olaraq İkili Şəffaflıq Hesabatlarının hazırlanması, qabiliyyət quruculuğu sahəsində inkişaf etməkdə olan ölkələrə maliyyə və texniki dəstəyin göstərilməsinə dair qərar qəbul edilmişdir. Qərar Paris Sazişinin 13-cü maddəsi ilə yaradılan Zənginləşdirilmiş Şəffaflıq Çərçivəsinin həyata keçirilməsi, həmçinin inkişaf etməkdə olan ölkələr tərəfindən İkili Şəffaflıq Hesabatlarının hazırlanmasına maliyyə və texniki dəstəyin göstərilməsini əhatə edir. COP29 sədrliyinin təşəbbüsü olan Bakı Qlobal İqlim Şəffaflığı Platforması qərarında əksini tapıb. Bu qərarda COP29 sədrliyinin iqlim şəffaflığı sahəsində həyata keçirdiyi tədbirlər, eyni zamanda iqlim şəffaflığına həsr olunmuş bir sıra forumlar və qabiliyyət quruculuğu təlimlərinin təşkili, COP29-un iqlim şəffaflığı sahəsində əsas irsi olan Bakı Qlobal İqlim Şəffaflığı Platformasının yaradılması tərəfdaş dövlətlər tərəfindən alqışlandı.

Qəbul edilən qərarların global əhəmiyyəti deməyə əsas verir ki, COP29 iqlim dəyişmələri ilə mübarizədə tarixi tədbir oldu.

Zöhrə FƏRƏCOVA,
"Azərbaycan"

gözləmə müddətinin başa çatdığı elan etdi. Paris Sazişinin 6-cı maddəsi ilə bağlı yekdilliklə qəbul edilən qərarlar ətraf mühitin bütövlüyünün, şəffaflığın və karbon bazarlarının möhkəmlənməsinin təmin edilməsində önəmli rol oynayacaq.

6-cı maddə üzrə beynəlxalq əməkdaşlıq sayəsində milli iqlim planlarının (NDC) icra məsrəflərinin illik 250 milyard ABŞ dolları həcmində azalacağı gözlənilir. COP29 sədrliyi tərəfləri qənaət olunan bu vəsaitləri yüksək iqlim ambisiyalarına yönəltməyə çağırır.

BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasında İtqi və Zərər Fondunun tam fəaliyyətə başlamasını təmin edən qərar qəbul olundu. Bu da COP29-da əldə olunan əsas nailiyyətlərdən biridir. Beləliklə, 2022-ci ildə təşəbbüs kimi irəli sürülmüş və iqlim dəyişmələrinin təsirlərinə ən çox məruz qalan ölkələrə maliyyə yardımını nəzərdə tutan İtqi və Zərər Fondu tam şəkildə institutlaşdırıldı.

COP29 çərçivəsində İtqi və Zərər Fondu ilə bağlı bir sıra önəmli sazişlər imzalandı. Bunlar fondun İdarə Heyəti ilə Dünya Bankı arasında "Qəyümlüq Sazişi" və "Katibliyin Ev Sahibliyi Sazişi", eləcə də fondun İdarə Heyəti ilə ev sahibi ölkə olan Filippin Respublikası arasında imzalanmış "Ev Sahibi Ölkəyə dair Saziş"dir.

Fonda vəd edilən ümumi maliyyə dəstəyinin məbləği hazırda 731,15 milyon ABŞ dollarından çoxdur. Fondun 2025-ci ildən əməli fəaliyyətə başlaması nəzərdə tutulub.

Bakıda keçirilən dünyanın ən böyük iqlim tədbirinin yekununda qəbul olunan başqa bir qərar əsasında, Qlobal Adaptasiya Hədəfi sənədi ilə Bakı Adaptasiya Yol Xəritəsi yaradıldı. Növbəti COP sessiyalarını çərçivəsində adaptasiya üzrə yüksək-səviyyəli Bakı dialogunun çağırılacağı da nəzərdə tutulub. Bu da inkişaf etməkdə olan ölkələrin maraqlarına uyğun olaraq, adaptasiya məsələsinin hər il COP-larda müzakirəsini təmin edəcək.

Qəbulu üzrə danışıqlar uzun müddət davam edən daha bir sənəd üzrə razılığa da bu konfrans çərçivəsində COP29 sədrliyi nəticəsində nail olundu. Belə ki, COP29-un qərarı ilə onillik Yenilənmiş Gender üzrə Lima İş Proqramı qəbul edildi.

Bakıda keçirilən BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasının yekun nəticələrindən biri də Paris Sazişinin 13-cü maddəsinə uyğun olaraq İkili Şəffaflıq Hesabatlarının hazırlanması, qabiliyyət quruculuğu sahəsində inkişaf etməkdə olan ölkələrə maliyyə və texniki dəstəyin göstərilməsinə dair qərar qəbul edilmişdir. Qərar Paris Sazişinin 13-cü maddəsi ilə yaradılan Zənginləşdirilmiş Şəffaflıq Çərçivəsinin həyata keçirilməsi, həmçinin inkişaf etməkdə olan ölkələr tərəfindən İkili Şəffaflıq Hesabatlarının hazırlanmasına maliyyə və texniki dəstəyin göstərilməsini əhatə edir. COP29 sədrliyinin təşəbbüsü olan Bakı Qlobal İqlim Şəffaflığı Platforması qərarında əksini tapıb. Bu qərarda COP29 sədrliyinin iqlim şəffaflığı sahəsində həyata keçirdiyi tədbirlər, eyni zamanda iqlim şəffaflığına həsr olunmuş bir sıra forumlar və qabiliyyət quruculuğu təlimlərinin təşkili, COP29-un iqlim şəffaflığı sahəsində əsas irsi olan Bakı Qlobal İqlim Şəffaflığı Platformasının yaradılması tərəfdaş dövlətlər tərəfindən alqışlandı.

Qəbul edilən qərarların global əhəmiyyəti deməyə əsas verir ki, COP29 iqlim dəyişmələri ilə mübarizədə tarixi tədbir oldu.

Qəbul edilən qərarların global əhəmiyyəti deməyə əsas verir ki, COP29 iqlim dəyişmələri ilə mübarizədə tarixi tədbir oldu.

Qəbul edilən qərarların global əhəmiyyəti deməyə əsas verir ki, COP29 iqlim dəyişmələri ilə mübarizədə tarixi tədbir oldu.

Ukrayna XİN COP29-un nəticələrini yüksək qiymətləndirib

"Ukrayna Xarici İşlər Nazirliyi Azərbaycanda keçirilən BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasının (COP29) nəticələrini yüksək qiymətləndirib".

AZƏRTAC xəbər verir ki, bunu Ukrayna xarici işlər nazirinin müavini Aleksandr Mişenko Azərbaycanın bu ölkədəki səfiri Seymur Mərdəliyev ilə görüşü zamanı söyləyib.

Görüşdə nazir müavini Azərbaycanın COP29-da uğurlu təşkilatçılığını qeyd edib və nəticələri yüksək dəyərləndirib.

Tərəflər Ukrayna ilə Azərbaycan arasında, xüsusən də xarici siyasət idarələri arasında ən yüksək səviyyədə təmasların intensivləşdirilməsinə xüsusi diqqət yetirilib. Beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində qarşılıqlı fəaliyyətə dair müzakirələr aparılıb.

Tərəflər Ukrayna və Azərbaycanın suverenliyinə, ərazi bütövlüyünə qarşılıqlı dəstəyi təsdiqləyib, həmçinin qarşılıqlı maraqları bütünlükdə ikitərəfli əməkdaşlığın prioritet istiqamətləri barədə fikir mübadiləsi aparılıb.

Seymur Mərdəliyev öz növbəsində Azərbaycanın Ukraynaya yardımını artırmağa və Kiyevlə Bakı arasında əməkdaşlığı daha da inkişaf etdirməyə hazır olduğunu qeyd edib.

"COP29-dan sonra ölkələr və təşkilatlar "yaşıl rəqəmsal aktivliyə" geniş yer ayırır"

"Dünyanın hər yerindən hökumətlər, şirkətlər və rəqəmsal təşkilatlar global texnologiya sənayesində iqlim tədbirlərini gücləndirmək üçün vahid öhdəlik götürüblər. Texnologiya və ətraf mühit məsələləri getdikcə bir-birinə qarışıqca COP29-un Yaşıl Rəqəmsal Fəaliyyət Bəyannaməsi texnologiya sektorunun global enerji istehlakı və istixana qazı emissiyalarında artan payını tanıyır. Bununla belə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasında (COP29) geniş dəstək alan bu sənəd davamlı inkişaf üçün mühüm alət kimi rəqəmsal texnologiyaların əhəmiyyətini də etiraf edir".

Bu barədə Beynəlxalq Elektrik Rabitəsi İttifaqının (BERI) rəsmi saytında dərc olunmuş məqalədə deyilir. Məqalədə qeyd olunur: "Ümumilikdə bəyannamə 75 ölkə və 1170-dən çox qeyri-hökumət təşkilatı, o cümlədən şirkətlər, vətəndaş cəmiyyəti təşkilatları, beynəlxalq və regional təşkilatlar, digər maraqlı tərəflər tərəfindən COP29-un noyabrın 24-də başa çatması vaxtına qədər dəstək alıb. Qlobal temperaturun yüksəlməsi və hava şəraiti ilə bağlı fəlakətlərin artması fonunda bəyannamə iqlimə müsbət təsir göstərən rəqəmsal inkişafa keçidi sürətləndirməyi hədəfləyir. Sənaye miqyasında iqlim məsuliyyətinə çağırış bir il əvvəl BERI-nin dünya üzrə tərəfdaşları ilə başlatdığı ictimai-özəl təşəbbüs olan Yaşıl Rəqəmsal Kampaniyaya əsaslanır. Azərbaycan bu il COP29-da sədrliyi texnologiyaların bu sahədəki rolunu iqlim danışıqlarında ön plana çıxarır. Noyabrın 16-da BMT-nin İqlim Konfransında ilk dəfə keçirilən Rəqəmsallaşma Günündə "Yaşıl Dünya üçün Rəqəmsal Fəaliyyət Yolu" mövzusunda yüksək səviyyəli "dəyirmi masa" keçirilib. Bakıda rəqəmsal texnologiyaların transformasiya potensialı ilə bağlı müzakirələr yaşıl rəqəmsal texnologiyaların geniş əlçatanlığını təmin etməklə yanaşı, informasiya və kommunikasiya texnologiyaları (İKT) sektorunda emissiyaların azaldılmasına kömək etmək məqsədi daşıyan Yaşıl Rəqəmsal Fəaliyyət Bəyannaməsinin qəbulu ilə yekunlaşıb".

"COP29 Azərbaycanın beynəlxalq aləmdəki mövqeyinin göstəricisi oldu"

"İqlim dəyişikliyi və ətraf mühit məsələləri hər ötən gün dünyamızı ciddi şəkildə öz təsiri altına alır. Bu problemlərin yaratdığı olduqca ciddi mənfi təsirlərlə başda kənd təsərrüfatı olmaqla bir çox sahədə hər gün daha çox qarşılaşıq. Bütün bəşəriyyəti narahat edən bu problemnin həlli istiqamətində BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasının (COP29) Bakıda keçirilməsi isə Azərbaycanın dünyamızın ortaq problemlərinə baxışını nümayiş etdirdi. Fikrimcə, burada əsas məqam odur ki, Azərbaycan bu miqyasda tədbirə uğurla evsahibliyi edə bildi. Dünya liderlərinin Bakıda bir araya gəlməsi özü-özlüyündə mühüm hadisədir və bu tədbir ilk növbədə Azərbaycanın beynəlxalq aləmdəki mövqeyinin göstəricisi oldu".

Bu fikirləri Türkiyənin "Optimar" Araşdırma Mərkəzinin rəhbəri siyasi ekspert Hilmi Daşdemir söyləyib. O deyib: "Hər birimizi narahat edən iqlim problemlərinin müzakirə olunduğu genişmiqyaslı bu platformanın Bakıda qurulması və tədbirdə verilən qərarlar Azərbaycanın bəşəri problemlərə qarşı göstərdiyi həssaslıqla yanaşı, ölkənin dünya miqyasında daha yaxşı tanınması və beynəlxalq məsələlərin həllində daha çox söz sahibi olması baxımından da olduqca müsbətdir. Rəsmi Bakı hər ötən gün bütün sahələrdə dünya ölkələri ilə yarışır desək, yanlışdır. Atılan doğru addımlar və uğurlu investisiyaları ilə Azərbaycan bu gün dünyada təsirini daha da artıran ölkələrdəndir. Bütün bunların fonunda Azərbaycanın dünya arenasında inkişafının bundan sonra da artan tempdə davam edəcəyi görünür".

Azərbaycanın COP29-u uğurla keçirməsi Lefkoşada yüksək qiymətləndirilib

Şimali Kipr Türk Cümhuriyyəti (SKTC) Prezidenti Administrasiyası yanında Qeyri-Hökumət Təşkilatları ilə Əlaqələr üzrə koordinator Letif Akça Azərbaycanın BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasının (COP29) uğurlu təşkilatçılığını qeyd edib.

L.Akça Lefkoşada jurnalistlərlə söhbətində Türk Dövlətləri Təşkilatına üzv və müşahidəçi ölkələrin QHT-lərinin nümayəndəsi kimi iştirak etdiyi COP29-u yüksək qiymətləndirib.

Koordinator bildirib ki, o, Bakıda iqlim problemlərinin həllində genclərin iştirakı ilə bağlı müzakirələrdə çıxış edib. "Mənim COP29 iştirakçılığım ŞKTC hökumətinin ətraf mühit sahəsində göstərdiyi səy və məlumat vermək imkanını oldu. Ölkəmiz ətraf mühitin qorunması namına beynəlxalq əməkdaşlığa hazırdır" deyən L.Akça Şərqi Aralıq dənizinin planetin iqlim dəyişikliyinə ən çox təsir ediyi bölgələrdən biri olduğunu xatırladı.

O, Azərbaycanın Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Agentliyinin icraçı direktoru Aygün Əliyevaya ŞKTC nümayəndələrinin Bakıda keçirilən iqlim sammitində iştirakına verdiyi töhfəyə görə təşəkkür edib.

Astanada Qazaxıstanın COP29 iqlim sammitində iştirakının nəticələrinə yekun vurulub

"Bakıda keçirilən COP29 iqlim dəyişikliyi ilə bağlı global problemlərin müzakirəsi və birgə həllərin işlənilməsi üçün mühüm platformaya çevrilib".

Bu barədə Beynəlxalq Yaşıl Texnologiyalar və İnvestisiya Layihələri Mərkəzinin İdarə Heyətinin sədr müavini Bekejan Jakeyev bildirib.

Astanada "BMT-nin əsas iqlim sammitinin nəticələri - COP29" mövzusunda keçirilən mətbuat konfransında o, Qazaxıstanın konfransda fəal iştirak etdiyini bildirib. Ölkə iqlim dəyişikliyi ilə mübarizə və davamlı inkişafa keçid sahəsində öz təşəbbüslərini və nailiyyətlərini təqdim edib.

"COP29-un hazırlanması və keçirilməsi çərçivəsində Beynəlxalq Yaşıl Texnologiyalar və İnvestisiya Layihələri Mərkəzi "Qazaxıstan" pavilyonunun işini əlaqələndirib və onun informasiya məzmununu təmin edib. O, iqlim gündəliyinin əsas aspektləri üzrə bir sıra tədbirlər, təqdimatlar və müzakirələrin keçirilməsi üçün platformaya çevrilib", - deyir o bildirib.

Bekejan Jakeyev qeyd edib ki, pavilyonda Qazaxıstanın iqtisadiyyatının karbonlaşdırılması sahəsində təşəbbüslər, o cümlədən karbonlaşdırılma enerji mənbələrinin inkişafı, enerji səmərəliliyinin artırılması, sənayenin modernləşdirilməsi və 2060-cı ilə qədər karbon neytrallığına nail olmaq planları təqdim olunub.

Qazaxıstan Respublikası Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin İqlim Siyasəti Departamentinin iqlim dəyişikliyinə uyğunlaşma şöbəsinin müdiri Şatık Tastemirova bildirib ki, "Qazaxıstan" pavilyonunda beynəlxalq tərəfdaşların iştirakı ilə 33 tematik sessiya keçirilib.

O, vurğulayıb ki, COP29-un nəticələrinə əsasən, 2035-ci ilə qədər inkişaf etməkdə olan ölkələrə hər il 300 milyard dollar vəsait ayrılması qərar alınıb.

Mətbuat konfransında çıxış edənlər COP29-da iştirakla bağlı təcrübələrindən danışıblar. Onlar Qazaxıstanın təqdim etdiyi təşəbbüsləri bölüşüb, beynəlxalq tərəfdaşlarla fəal qarşılıqlı əlaqəni və milli pavilyonda tematik tədbirlərin təşkilini vurğulayıblar.

Qeyd edək ki, Beynəlxalq Yaşıl Texnologiyalar və İnvestisiya Layihələri Mərkəzi Qazaxıstan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin tabeliyində olan təşkilat olmaqla, Qazaxıstanda "yaşıl" layihələrin inkişafı üçün uzunmüddətli bazanın formalaşdırılması üzərində fəal işləyir.

COP29
Baku
Azerbaijan

İŞİMİZ, GÜZƏRANIMIZ

Ağdam Sənaye Parkında ilk məhsul ixracına başlanılıb

İqtisadiyyat Nazirliyinin tabeliyində İqtisadi Zonaların İnkişafı Agentliyinin (İZİA) idarəçiliyində olan Ağdam Sənaye Parkında ilk dəfə məhsul ixracına başlanılıb.

Sənaye Parkının rezidenti "Mister Decor" MMC tərəfindən Gürcüstana divar kağızları ixrac edilib. Hazırda şirkət tərəfindən digər ölkələrə məhsul ixracı ilə bağlı danışıqlar aparılır.

Qeyd edək ki, Ağdam Sənaye Parkında ümumi investisiyalarının həcmi 260 milyon manat olan 28 sahibkarlıq subyektinə rezidentlik, 4 sahibkara isə qeyri-rezidentlik statusu verilib. Sahibkarlıq subyektləri tərəfindən Sənaye Parkında ümumilikdə 2300-ə yaxın iş yerinin yaradılması nəzərdə tutulur. Bu gündə Sənaye Parkında görülən işlərə sahibkarlar tərəfindən 92 milyon manatdan çox investisiya yatırılıb, 370-dən artıq daimi iş yeri yaradılıb. Hazırda Ağdam Sənaye Parkında 9 müəssisə fəaliyyət göstərir.

18 minə yaxın elektron satılma keçirilib

Cari ilin ilk 10 ayı ərzində keçirilmiş elektron satılmaların sayı 17 min 804, satılmalarda iştirakçıların sayı isə 99 min 447 təşkil edib.

Antiinhisar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Xidmətinin bildirdiyi ki, 2023-cü ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə müsabiqələrdəki iştirakçı sayında 2 dəfədən çox artım müşahidə edilmişdir. Bir elektron satılmada iştirak edən orta təchizatçı sayı isə 2023-cü ilə müqayisədə 1,45 dəfə artaraq 5,66-ya çatıb.

Dövlət satılmalarının elektronlaşdırılması bütün təchizatçılara bərabər şəraitin yaradılmasına xidmət etməklə yanaşı, keçirilən satılmaların nəticəsi barədə ictimaiyyətin məlumatlandırılmasına və ümumilikdə ictimai nəzarətin gücləndirilməsinə şərait yaradır.

Əlilliyi olan şəxslərə 82,8 min reabilitasiya vasitəsi təqdim olunub

Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyində Dövlət Tibbi-Sosial Ekspertiza və Reabilitasiya Agentliyi bu ilin yanvar-oktyabr aylarında əlilliyi olan şəxslərə 82,8 min reabilitasiya vasitəsi ilə təmin edib.

Onlardan 4, 6 mini təkrarlı oturmaq (o cümlədən 153 mühərrikli təkrarlı oturmaq), 1,7 mini aşağı və yuxarı ətraf protezi, habelə 2 mini eşitmə aparatı, 2,3 mini qoltuqaltı və dirsəkaltı ağac, 149-u korset olub.

Həmin şəxslərə 2,9 min cüt protez ayaqqabı, 5,4 min cüt ortopedik ayaqqabı və s. reabilitasiya vasitələri də təqdim olunub.

Bu ilin 10 ayı ərzində ümumilikdə 10,3 min nəfər əlilliyi olan şəxslərə reabilitasiya vasitələri ilə təmin edilib.

ƏƏSMN-nin fəaliyyət sahələri üzrə 307 min e-arayış verilib

2024-cü ilin yanvar-oktyabr aylarında Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin fəaliyyət sahələri üzrə 307 min elektron arayış verilib.

Son illər əmək, məşğulluq, sosial təminat, əlillik, reabilitasiya və s. sahələrdə geniş elektronlaşma proqramı çərçivəsində 30-dən çox e-arayış xidməti yaradılıb. Bu e-xidmətlər vətəndaşlara iş yeri, əlillik, pensiya və s. barədə e-qaydada arayış əldə etmələrinə imkan yaradır.

BP məktəblilərə "yaşıl bilik"lər aşılayır

"Biz Azərbaycanda ən çox töhfə verə biləcəyimizə inandığımız sahələrə yönəlməklə dayanıqlı inkişaf təşəbbüslərinə dəstək vermək öhdəliyini götürmüşük". BP şirkəti belə bəyan edib.

BP ölkəmizdə neft və qazın keyfiyyəti, işlənməsi və nəqli, indi artıq həm də "yaşıl enerji" üzrə iri layihələrin öməliyyatçı kimi bu layihələrin icrasını təhlükəsiz, səmərəli və etibarlı şəkildə həyata keçirir. Şirkət bu vaxtdək öz tərəfdaşları ilə birlikdə Azərbaycanda icra etdiyi layihələrdə təxminən 85 milyard dollar sermayə qoyub. BP-nin ölkədə həyata keçirdiyi geniş sosial sermayə fəaliyyətləri və bacarıqların inkişaf etdirilməsi istiqamətindəki səyləri insanlara əhəmiyyətli faydalar gətirir.

Şirkətin sosial sermayələri yerli potensialın yaradılması, təhsil, icmalın inkişafı, yerli sahibkarlıq, ətraf mühit, idman potensialının artırılması, habelə ölkənin zəngin mədəni irsinin tədqiqi və təbliği kimi sahələrə yönəlib. BP və tərəfdaşları uzun müddətdir Azərbaycan məktəbliləri ilə dostluq edir və onlar üçün sosial proqramlar həyata keçirirlər. Çoxsaylı belə layihədən yalnız son aylara aid olan ikisini xatırladaq.

Bu ilin oktyabr ayında BP "Azəri-Çıraq-Günəşli", Bakı-Tbilisi-Ceyhan, "Şahdeniz" və Cənubi Qafqaz Boru Kəməri layihələrindəki tərəfdaşları - TPAO, SOCAR, SGC, "LUKIL", NICO, "MOL", "Equinor", "INPEX", "ExxonMobil", "ITOCHU", "Eni", "TotalEnergies", "MVM", "ONGC Videsh" adından Azərbaycanda orta məktəb şagirdləri üçün yeni onlayn təhsil məzmunu və öyrənmə imkanları təklif edən sosial investisiya layihəsinin uğurla başa çatdığını elan edib.

Şagirdlərin riyaziyyat fənni üzrə fəallığını və motivasiyasını artırmaq hədəfləyən bu təşəbbüsün məqsədi məktəbliləri, o cümlədən könd yerlərdə yaşayan və əlilliyi, yaxud xüsusi

təhsilə ehtiyacı olan gəncləri əlçatan, müasir təhsil resursları ilə təmin etməkdir. Layihə çərçivəsində əsas diqqət beşinci-dokuzuncu sinif şagirdləri üçün riyaziyyat üzrə müfəssəl onlayn təhsil məzmununun hazırlanmasına yönəlməlidir. Yeni hazırlanmış materiallar ictimaiyyətdə açıqdır və öyrənmə prosesini təkmilləşdirmək üçün özündə bir sıra vasitələri birləşdirir. Bunlar ümumilikdə 84 saatdan ibarət 359 maraqlı video dərsi, 721 sualdan ibarət 104 ev tapşırığını, şagirdin dərsi mənimsəmə səviyyəsini qiymətləndirmək üçün 1265 viktorina sualı, müəllimlərə ev tapşırığını video formatında vermək və imtahanlarda şagirdlərin biliyini qiymətləndirmək imkanı verən rəqəmsal dərslər modulu və s. əhatə edir.

Yeni məzmun şagirdlərə məşq etmək və riyazi bacarıqlarını gücləndirmək üçün əlavə imkanlar yaratmaqla onların sinif dərslərini təmamlayır. Bu birillik layihənin dəyəri 200 min AZN (118 min dollar) təşkil edib. Layihə "LANDAU Educational Technologies" MMC tərəfindən həyata keçirilib.

Bu yaxınlarda isə BP şirkəti Azərbaycan dilində "Uşaqlar üçün "yaşıl

bilik"lər" adlı kitabın təqdimatını keçirib. Adından da göründüyü kimi, tədbirin BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasının (COP29) keçirildiyi aya təsadüf etməsi yerinə düşür.

Bu layihə şirkətin ölkədə davamlı inkişafa və təhsilin təkmilləşdirilməsinə dəstək öhdəliyinin bir hissəsidir. Layihə məktəbəqədər, ibtidai və orta təhsil səviyyələrində uşaqların maarifləndirmək və onlarda xüsusi bacarıqlar inkişaf etdirməklə dayanıqlılıq mədəniyyəti aşılamaq məqsədi daşıyır. Kitab ətraf mühitə əhəmiyyətli təsir göstərmək istəyən valideynlər, təhsil işçiləri, şagird və tələbələr üçün mühüm bir mənbə kimi nəzərdə tutulub.

Kitabın təqdimatı zamanı çıxış edən BP-nin Xəzər regionu üzrə vitse-prezidenti Bəxtiyar Aslanbəyli deyib: "Uşaqlarda ətraf mühitə dair məlumatlılıq və bacarıqları inkişaf etdirməklə onları gələcək nəsillər üçün planetimizi qorumağa kömək edən dayanıqlı seçimlər edə biləcək məsuliyyətli vətəndaşlar kimi böyüdülməli...İqlim dəyişikliyi və ekoloji problemlərin planetimizə təsiri artıqca uşaqları dayanıqlı həyat tərzinə ətraf mühitə

O ki qaldı ölkəmizin Orta dahlizdəki liderlik roluna, bu, təkə regionumuz üçün deyil, həmçinin qlobal miqyasda əhəmiyyətlidir. Prezident İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi, Azərbaycan-Qazaxıstan, Azərbaycan-Qırğızıstan və Azərbaycan-Özbəkistan birgə investisiya fondlarının yaradılması regional və qlobal iqtisadi əlaqələri gücləndirir. "Rəqəmsal İpək Yolu" layihəsi isə rəqəmsal infrastrukturunu inkişaf etdirməklə yanaşı, rəqəmsal təhlükəsizliyi də təmin edir. Bundan əlavə, ölkəmiz 2027-ci ilə kimi Orta dahlizin rəqəmsallaşdırılması başa çatdırmaqla dahliz boyunca məlumatların və məlumatların səmərəli

mübadiləsinin təmin edilməsini hədəfləyir. "Azərbaycan Dəmir Yolları" QSC-nin (ADY) sədri Rövşən Rüstəmov Azərbaycan Çin arasında Orta dahlizlə yükdaşımalar sahəsində əməkdaşlığın inkişaf etdiyini, bunun bariz nümunəsi kimi ilk dəfə olaraq ixrac yükünün Bakıdan dəmiryol nəqliyyatı ilə Çinə yola salındığını bildirib. Qeyd edib ki, həmin tarixi hadisə iki ölkənin iqtisadi və nəqliyyat əlaqələri sahəsində əməkdaşlığın yeni mərhələyə qədəm qoymasını təmin edib. Bununla ham də Şərqdən Qərbə və əks istiqamətə yükdaşımaya proseduru asanlaşdırmaq və deməli, Orta dahlizin səmərəliliyi daha da artıracaq. Yeri gəlmişkən,

qeyd edək ki, ADY Çinlə əməkdaşlığı Kəmərlər və Yol Təşəbbüsü və Avrasiya Nəqliyyat Marşrutu çərçivəsində də intensiv inkişaf etdirmək istəyir.

Sonda onu xatırladaq ki, cari ilin əvvəlindən Çin Xalq Respublikasından Azərbaycan istiqamətinə 280 konteyner blok-qatarı yola salınıb. İlin sonuna kimi Çindən müvafiq marşrut üzrə 300-dən çox konteyner blok-qatarın Azərbaycan qəbul edilməsi proqnozlaşdırılıb. Gələcək üçün isə blok-qatar sayının 3 dəfədən çox artırılaraq 1000-ə çatdırılması planlaşdırılıb.

Rüstəm KAMAL, "Azərbaycan"

Suqovuşan-Sərsəng su anbarı-Qozlukörpü-Kəlbəcər avtomobil yolunun inşası sürətlənir

Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyi işğaldan azad edilmiş ərazilərdə yol infrastrukturunu layihələrinin icrası çərçivəsində Suqovuşan-Sərsəng su anbarı-Qozlukörpü-Kəlbəcər avtomobil yolunun inşasını davam etdirir.

Uzunluğu 80 km, torpaq yatağının eni 15 metr təşkil edəcək yol 2 hərəkət zolaqlı olmaqla II texniki dərəcəyə uyğun inşa olunur. Hazırda avtomobil yolunda layihə üzrə torpaq işləri görülür - xüsusi texnikalardan istifadə olunmaqla yarırsız quruntun çıxarılması və əvəzində yararlı material verilərək normativ hündürlüyə çatdırılması, yolun genişləndirilərək profilo salınması işləri həyata keçirilir. Layihənin çətin relyefə malik dağlıq ərazidən keçən hissələrində torpaq yatağının genişləndirilməsi üçün qaya tipli süxurların mexanizmlə kəsilməsi üsulundan istifadə olunur.

Yeni inşa edilən yolboyu layihəyə uyğun suların ötürülməsini təmin etmək məqsədilə müxtəlif diametrlərə malik dairəvi boru, düzbucaqlı su keçiricilərinin tikintisi aparılır. Layihə üzrə körpülərin və lazımı yerlərdə istinad divarının inşası da nəzərdə tutulub.

Suqovuşan-Sərsəng su anbarı-Qozlukörpü-Kəlbəcər avtomobil yolu Qarabağ və Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonları ərazisində icra olunan və işğaldan azad edilmiş ərazilərimizin sosial-iqtisadi inkişafında mühüm rol oynayacaq yol infrastrukturunu layihələrdən biri sayılır.

Lazım QULIYEV, "Azərbaycan"

Azərbaycan neftinin qiyməti 75 dollardan aşağı düşüb

Dünya bazarında Azərbaycan nefti ucuzlaşıb. "Azeri Light" markalı neftin bir barelinin qiyməti 0,43 dollar və ya 0,57 faiz azalaraq 74,79 dollar olub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, "Azeri Light" neftinin ən aşağı qiyməti 2020-ci il aprelin 21-də (15,81 ABŞ dolları), maksimal qiyməti isə 2008-ci ilin iyulunda (149,66 ABŞ dolları) qeydə alınıb.

Flora SADIQLI, "Azərbaycan"

Zəfərin izi ilə

Qismətimizə düşmüş ömrümüzün bir-birinə bənzəməyən günləri yaşandıqca onlardan gəriyə yalnız acılı-şirinli xatirələr qalır. O xatirələr ki heç vaxt unudulmur. O xatirələr ki zaman-zaman bizi qurılmaz tellərlə keçmişə bağlayır. Yaddan çıxmayan bu xatirələr yaddaşımızda asta-asta geri vərəqləndikcə xeyalların qanadlarında ötən illərə dönürük.

O illərə ki bəzən sakit, bəzən gərgin və şərəf dolu hadisələrin baş verdiyi günləri ilə ömrümüzə əbədi olaraq qalıb. Amma nə yaxşı ki şərəf dolu günlərimiz həyatımızda çox olub. Yoxsa ömür yollarımız mənasızlıq girdabında ilişib qalardı, xatırlamağa isə yaddaşımızda heç nə tapmazdıq.

Bəzən yaşadığımız bir günümüz bir ilə bərabər olur. Həmin günü, həmin günün içində yaşanan hadisələri heç vaxt unutmuruq. Yaşadığımız qürur dolu o çağları - cəbhə bölgəsinə emzamiyyətə gətirdiyimiz soyuqluq günlərdə üzdüyümüz qarlı-şaxtallı havaları, istisində tər tökdüyümüz günləri, toz-torpaqlı yolları, barıt qoxuyan səngərləri, iştirakçısı olduğumuz döyüş anlarını, döşətili səhnələri, yurdun müdafiəsində dayanandan döyüşçülərlə olan maraqlı söhbətləri, qulaqbatıran atəş səslərini, top gurlutunu, avtomat və pulemyotların şaqçılığını, mərmii partlayışını, zirehli texnikaların nərlitisini unutmamaq olar?

Xatırlandıqca çözülməli xatirələr

Qarabağ müharibəsi ilə bağlı yaddaşımızda qalmış o qədar qanlı hadisələr və bu hadisələrdən doğmuş kövrək xatirələr var ki! Həmin hadisələrin baş verdiyi günlərin üstündən zaman karvanını sürüb keçsə də, o olaylar xatırlandıqca xatirələr, çözülmədikcə çözülməyən, yazıldıqca yazılır, səhifələndikcə səhifələnilir. Ona görə də belə günləri unuda bilmirik. Xatırlandıqca xatırlanan xatirələr bələdçilik edərək xeyalların qanadında bizi o illərə aparır. Ötən illərin arxasında qalmış soyuq bir qış günündə iştirakçısı və şahidi olduğumuz xoş ovaqlı bir görüşü tez-tez xatırlayırdıq. Xatırladıqca sanki həmin günün xoş duyğulu anlarını təzədən yaşayırdıq...

1993-cü ilin ilk gününü, Yeni ili Ağdamda qarşıladıq. İlin ilk gününün ilk səhəri Qarabağın bu gözəl şəhərində açıldı. Axşamdan yağan qar hər tərəfi ağ donla bürümüşdü. Hərbi hissə şəhərin mərkəzindəki məktəblərin birində yerləşirdi. Sınıflardakı partaların yerinə əsgər çarpyayları düzülüb, kitabxananın bir hissəsinə silah-sursat yığılmışdı. Ermənilərin 1988-ci ildən işğalçı niyyəti ilə Qarabağda başladığı müharibə həyatın gündəlik nizamını pozaraq minlərlə insana narahatlıq və ölüm gətirmişdi. Bir vaxtlar şagirdlərin futbol oynadıqları meydançada hərbi texnikalar sıraya düzülüb. Sanki hərçilərlə bərabər, məktəb də döyüş ab-havasına köklənmişdi. Artıq məktəbin həyatında şagirdlər silh nəğmələri oxumurdular. İndi təhsil ocağından səmaya əsgərlərin xorla ifa etdikləri hərbi marş və mahnılar yüksəlirdi.

Odpüskürən silahlar insanların ömrünə son qoyurdu

Ağdamı ilk dəfəydi gördük. Küçələrdə adamlar seyrək gözü dəyirdi. Uzaqdan eşidilən atəş səsləri ön xətdə ağır döyüşlərin gətdiyindən xəbər verirdi.

Fərrux dağı istiqamətində torpaqlarımızı müdafiə edən zabit və əsgərlərin yanına getməyə tələsirdik. Şəhərin qarlı küçələrindən keçib cəbhə xəttinə gəldik. Bir neçə yaşayış məntəqəsinin içindən keçən yolumuz bizi gözəl mökəna gətirən hərbi avtomobilə sanki dərindən nəfəs çəkib dayandı. Fərrux dağına yolum bizi kəndin ötəyindən keçirdi.

Dağlardan ucalan Zəfər nəğmələri

Axşamdan yağmış qar irəliləməyə çətinlik yaradırdı. Başı göylərə söykənən dağın zirvəsinə qatı duman çökmüşdü.

Xaçınçayın üstündəki körpüdən keçib Fərrux dağına ötkənlərdə səngər quran döyüşçülərin yanına gədik. Körpünün aşağı tərəfində artilleriyaçıları mövqə tutmuşdular. Topçular dayanmaq bilmədən düşmən səngərlərinə mərmii yağdırırdılar. Aramsız atılan bu mərmilər işğalçıların mövqelərini darmadağın edirdi.

Fərruxun ötəyi ilə irəli gedib ön mövqeyə çatdıq. Yurdumuzu erməni işğalçılarından qoruyan zabit və əsgərlərə görüşüb xeyli söhbət etdik, keçdikləri şərəfli döyüş yolları ilə tanış olduq. Öyrəndik ki, neçə vaxtdan bəridir bu əlverişli yüksəklik uğrunda gərgin döyüşlər gedir. Yüksəklik əldən-ələ keçir, mövqelərin yerləri tez-tez dəyişir, gurlayan atəş səsləri səngimək bilmir. Odpüskürən silahlar ömürləri yarıda qırır, insanların həyatını şam kimi söndürür. Bütün qüvvələrini döyüşə səfərbər etmiş ermənilər Fərrux dağı kimi strateji yüksəkliyi əldə saxlamağa çalışırlar. Hərçilərimiz cəsərlə, qətiyyətlə vuruşur, bir addım da olsun geriye çəkilmir.

Amalları Vətən torpaqlarını qorumaq olan zabit və əsgərlərə xeyli söhbət etdik. Onlardan eşitdiyimiz vətənpərvərlik duyğulu sözlərdən üyeyimiz dağa döndü. Səngərlərdən yüksək ovaqla ayrılıb Xaçınçayın sahilində yerləşən Əlağalı kəndinə gəldik. Vəziyyət gərgin olduğundan sakinlər doğma ocaqlarını çoxdan tərk etmişdilər. Buna görə də kənd suyu sovulmuş dəyirmanə bənzəyirdi. Üstünə mərmii düşmüş evlərin yerindən dərin çalalar omələ gəlmişdi. Bir neçə ay əvvəl cənəti xatırladan Əlağalı kəndi indi minillərin xarabəliyə çevilmişdi.

Darısqal məhəllələrdən biri ilə üziyuxarı qalxdıq. Geniş həyəti və hündür hasarı olan bir evin yanında ayaq saxladıq. Böliyün ehtiyat qüvvələri burada yerləşirdi. Əvvəlcə səngərdən yenidən qayıtmış əsgərlərə görüşüb söhbət etdik. İştirakçısı olduğu məlumiyyətlərdən danışan döyüşçülərin cəhrlərində təbəssüm duyulur, üz-gözlərindən ıgıdlik və çəşurluq yağırdı. Bir qədər söhbətdən sonra döyüşçülər bizi çaya qonaq etdilər. Soyuq qış havasında əsgərlərin stəkanda verdikləri buğlan çay bədənimizə istilik gətirdi. Kapitan Oqtay Mürsəlov sevincək söylədi ki, böliyümüzə Xanoğlan İmanov adlı bir əsgər var, oxuduğu mahnıları hamını sehirləyir. Əsgər tez-tez gözəl mahnılar ifa edərək döyüşçü dostlarına monəvi züfərir, onları düşmən üzərində gəncə ruhlandırır.

Əsgərin "Leylam"ı müharibələrə "yox" deyirdi

Zabitin bu sözlərindən sonra Xanoğlanı görmək və mahnılarını dinləmək marağımız artdı. Çox çəkmədən bizi bir gözəl mökəna gətirən hərbi avtomobilə sanki dərindən nəfəs çəkib dayandı. Fərrux dağına yolum bizi kəndin ötəyindən keçirdi.

görüşüb yaxından tanış olduqdan sonra ondan bir neçə mahnı səsəndirməyi xahiş etdik. Sağ olsun, sözü-müzü yerə salmayıb "baş üstə" dedi.

Amma bölükdə elə münasib bir yer yox idi ki, Xanoğlan orada oturub mahnı ifa etsin. Kapitanın tapşırığından sonra böliyün əsgəri qısa vaxt ərzində həyətdə səliqə-sahman yaradıb, bir növ onun oxuması üçün "səhnə" düzəldirdilər. Əsgərlərdən biri hansı evdənsə köhnə bir qaval da tapıb gətirdi. İlk baxışdan Xanoğlan utancaq əsgərə oxşayırdı. Utandığından üzü qızarmış, yanaqları pötrmüşdü. Onu elə görəndə fikirləşdik ki, yəqin bu ovqatda oxuya bilməyəcək. Amma az keçmiş o özünlə əldə. Onu qavalda müşayiət edən Şahin adlı əsgər isə incəsənət adamına oxşayırdı. O, qavalda mahnıların ritimini düzgün tutması ilə əsgər İmanovu oxumağa daha da həvəsləndirirdi.

Xanoğlan həm bəstəkar, həm də xalq mahnılarını böyük məharətlə ifa edirdi. Onun ürayoyatımlı, bir az da yanıqlı səsi dalğa-dalğa ağ örpəyə bürünmüş Fərrux dağına, oradan da geniş çöllərə yayılırdı. Qəribəydi ki, bu anlarda atəş səsləri də eşidilmədi. Əsgərin oxuduğu mahnılar da, məlahətli səsi də silahları sanki susdurmuşdu. Əsgərin ifa etdiyi bir-birindən gözəl mahnılar müharibəyə, qan-qadaya, ölümlərə, kənd və şəhərlərin dağıdılmasına "yox" deyirdi.

Qəlbləri oxsayan, ürəkləri yerindən oynadan "Leylam"

Səsində qeyri-adi məlahət, qəribə yanğı duyulan Xanoğlanın ifa etdiyi mahnıların hamısı zövq oxşayırdı. Amma əsgərin böyük sevgi və məhəbbətlə oxuduğu "Leylam" mahnısı kənlimizə daha çox yadı. Onun yanıqlı səsi, ifa təzi ürəkləri yerindən oynadı. Mahnının sözləri əsgərin dilindən süzülüb damla-damla ürəklərə, qəlblərə hopurdu. Leylamsından xəbərsiz olan Xanoğlan onun danışdığı mövzuya, görüşə gəlməməyindən, halını bilməməyindən çox nigaran qalaraq oxuyurdu:

*Danışıb gülməyirsən, Leylam,
Halımı bilməyirsən, Leylam,
Görüşə gəlməyirsən, Leylam,
Leylam, Leylam, mənim Leylam.*

Soyuq və şaxtallı qış günündə torpaqlarımızı qoruyan döyüşçülərə olan bu görüşümüz xoş ovaqla başa çatdı. Yurdumuzun keşiyində dayanmış çəşurluqla sağollaşdıq yenidən görüşmək ümidi ilə ayrıldıq.

Həm həmin gün, həm də sonrakı dövrdə harada olurduqsa, Xanoğlanı məlahətli, ürayoyatımlı həzin səsi qulaqlarımızdan gətirmirdi. Sanki onun qəlbləri rıqqətə gətirən səsi üyeyimizə hopub qalmışdı. Əsgər İmanov mahnını çox yanıqlı, ona çalar qata-qata oxuyurdu. Elə buna görə də "Leylam" mahnısını ürəkləri fəth edirdi, yaddaşlarda dərin iz salırdı.

Həmişə düşündürdük ki, görəsən Xanoğlan bu mahnını oxuyanda səsindəki yanğı, həzinlik haradan axıb gəlirdi? Kim bilir, bəlkə də "Ley-

lam" mahnısını oxuyan həmin vaxtlarda əsgərin sevdini, yolunu gözlədiyini Leylana var imiş. Bəlkə ona görə də Xanoğlan özü qəsdən bu mahnı belə yanıqlı ifa etmiş ki, səsi insanlara ölüm gətirən silahları susdurmuşdu.

Görəsən, həmin soyuq, şaxtallı günlərdə Xanoğlanın məlahətli səsi, sözləri qarlı dağları aşib sevgilisinə gedib çatdırmı? Görəsən, Xanoğlan qanlı döyüşlərdən sağ-salamat geri döndüb "Leylam" mahnısını ifa edə-edə öz Leylasına qovuşdu mu? Yoxsa hələ də "Leylam" deyib onu sorayı-yır, eşiqinə, vüsəlinə çatmaq üçün yeni bəstələr qoşur?..

Təəssüflər olsun ki, 1993-cü ilin soyuq bir qış günündə əsgər Xanoğlan İmanovun oxuduğu "Leylam" mahnısını dinlədiyimiz o gözəl yerləri, zirvəsi buludlardan su içən Fərrux dağına ötkənlərini də, başqa əraziləri də həmin ilin yayında ermənilər işğal etdilər. Əsgərin səsi hopan o qarlı dağlar, geniş düzlər, bir sözlə, Qarabağın o gözəl guşəsi yağışları əlinə keçdi. Düşmən işğal etdiyi bu yerlərdə daşı daş üstündə qoymadı. Gözəl kəndlər, minillərin elləri, obaları odlara qalandı...

Erməni işğalının ömrü 30 ilə qədər çəkdi. Azərbaycan sülh tərəfdarı idi. Müharibənin başlanmasından, qan tökülməsindən istəmirdi. Qarabağ münaqişəsinin danışıqlar yolu ilə həllinə üstünlük verirdi. Amma qəsbkarların danışıqlar yolu ilə torpaqları qaytarmaq fikirləri yox idi. İşğalçılar elə düşünürdülər ki, zəbt etdikləri ərazilər əbədi olaraq onlara qalacaq. Təbii ki, bütün bunlar ermənilərin xam xeyallarından başqa bir şey deyildi. Azərbaycan Ordusu gücü, qüdrəti ilə təkə Qarabağdakı ermənilərin deyil, bütün dünyada yaşayan separatçı daşnakların xam xeyallarını alt-üst etdi. 27 sentyabr 2020-ci ildə erməni tərxiatı notisiyə başlayaraq 44 günlük Vətən müharibəsi alovlandı. İllərdən bəri susmuş silahlar bir an içində dilə gəlib gurladı. Ermənilər əvvəlki illərdə olduğu kimi, yenə də uğur qazanacaqlarını, yeni ərazilər işğal edəcəklərini düşünürdülər. Düşmənin işğal qoxulu bu istəkləri elə istək olaraq da gözlərində qaldı. Azərbaycan Ordusu Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin sərkərdəliyində Ermənistan silahlı qüvvələrini və erməni separatizmini darmadağın etdi. Qarabağ və onun ətrafındakı rayonları qəsbkarlardan təmizlədi. Azərbaycan Ordusu qazandıq zəfərləri və qələbələrini ilə Qarabağa sülh gətirdi. İllərdən bəri kədərli qalmış cəhrlərə sevinc oləndi. Xalq ordu-

sunun qələbəsini sevinc içində qeyd etdi, çal-çağır səsi ələmə yayıldı. Müğənnilər bir-birindən gözəl mahnılar ifa etdilər. Oxunan mahnıların arasında 30 il əvvəl soyuq bir qış günündə Fərrux dağına ötəyində əsgər İmanovun ifasında dinlədiyimiz "Leylam" da var idi.

İkinci Qarabağ müharibəsinin iştirakçılarından, qəhrəmanlarından və səhidlərindən biri olan Xudayar Yusifzadənin yanıqlı səslə oxuduğu, indiki "Xudayar təsnifi" adlanan ifanı dinləyəndə xeyallar əlimizdən tutub bizi bir anlıq ötən günlərə apardı. Qəribəydi ki, Xudayarın səsi də, ifa təzi də, hətta xarici görünüşü də Birinci Qarabağ müharibəsində döyüşmüş və Fərruxun ötəyində yanıqlı səsi ilə "Leylam" mahnısını oxumuş Xanoğlan İmanova çox oxşayırdı. Döyüşlərin gərgin vaxtlarında Xudayar da, Xanoğlan da vuruşa-vuruşa mahnı oxuyaraq döyüş yoldaşlarını zəfərə, qələbəyə ruhlandırır. Hər ikisi döyüşlərə oxuya-oxuya qatılmışdı. Xanoğlan dağların ötəyində sevgi mahnısını oxuyurdu, Xudayar dağların qoynunda elə dağları vəsf edən mahnısını oxuyurdu.

İkinci Qarabağ müharibəsinin davam etdiyi günlərdə hara gedirdikcə, harada olurduqsa, əsgər Xudayar Yusifzadənin oxuduğu təsnifi bu sözləri qulaqlarımızda səsləndirdi:

*Dumanlı dağların başında durdum,
Dumandan özümdə bir xəymə qurdum,
Keçdi xəyalımdan öz gözəl yurdum,
Dumanlar başında dastana döndü.*

Zəfərə başa çatan 44 günlük Vətən müharibəsindən sonra işğaldan azad olundu bölgələrdə quruculuq və bərpa işləri vüsət aldı. Şəhərlər, qəsəbələr və kəndlər yenidən tikilməyə başladı. Keçmiş köçkünlər cəhrlərində sevinc doğma ocaqlarına qayıtmağa başladılar.

"Leylam" və "Xudayar təsnifi" Zəfər nəğməsi kimi səsləndirdi

Xoş günlərin birində yolumuz 31 il əvvəl soyuq bir qış günündə əsgərin ifasında "Leylam" mahnısını dinlədiyimiz bölgəyə düşdü. Ermənilərin işğal dövründə dağıdılıb viran qoyduqları kəndlərdə quruculuq işləri aparılırdı. Bu yerlərdə həyat yenidən çiçəkləyirdi. Kəndlər abadlaşır, evlər tikilir, sakinlər yavaş-yavaş doğma ocaqlarına dönürdülər.

Ətrafımızı bürüyən gözəlliklər içində kövrək addımlarla 31 il əvvəl əsgərin oxuduğu nöqtəyə gəlib çatdıq. Həmin yerə çatan kimi qulaqlarımıza Xanoğlanın və Xudayarın yanıqlı səslə oxuduqları "Leylam" mahnısının və "Xudayar təsnifi"nin səsi gəldi. Əvvəlcə elə zənn etdik ki, kimsə bu mahnıları yaxınlığımızda zümzümə edir. Amma ətrafa boylananda bir kimsəni qoymadık. Qulağı miza gələn səs torpaqlarımızın azadlığı uğrunda vuruşmuş əsgər İmanovun, əsgər Yusifzadənin ifaları idi. Xanoğlan da, Xudayar da həmin həzin, məlahətli səslə oxuyurdular. Qəribəydi, səslər olduğu kimi, ifa olunduğu kimi qulaqlarımızda qalmışdı. Nə Xanoğlan, nə də Xudayar yanımızda var idi... Sanki möcüzə baş vermişdi, əsgərlərin məlahətli səsləri əbədi olaraq dağlara hopub qalmış, indi əks-səda verirdi...

Qəribəydi ki, Fərrux dağından gələn "Leylam" və "Xudayar təsnifi" əvvəlki mahnılar kimi deyil, Zəfər nəğməsi kimi səsləndirdi, Qələbə marşı kimi oxunurdu.

Qürur hissələri keçirə-keçirə düşündük ki, əsgər Xanoğlan İmanovun "Leylam" mahnısı da, Xudayar Yusifzadənin təsnifi də Fərrux dağına yaddaşından heç vaxt silinməyəcək. Daim səsləndikcə səslənəcək, kənlilərə işğal-tumar çəkəcək, ürəkləri fəth edəcək. Özümdə tariximizin qiymətli bir parçasını yaşadaçaq... Amma indən sonra onların səsinə, əvvəlki illərdə olan yanğı hiss olunmayacaq. Bu səslərdən Zəfər ovqatı duyulacaq...

*Vahid MƏHƏRRƏMOV,
"Azərbaycan"*

Bakı-Ağdam-Bakı

Əbu-Dabidə

"Şuşa günləri" keçirilib

Şuşa şəhərinin 2024-cü il üçün "İslam dünyasının mədəniyyət paytaxtı" elan edilməsi ilə bağlı tədbirlər planına uyğun olaraq, Şuşa Şəhər Dövlət Qoruğu İdarəsinin təşkilatçılığı, Azərbaycan Respublikasının Birləşmiş Ərəb Əmirliklərindəki (BƏƏ) səfirliyinin dəstəyi ilə keçirilən "Şuşa günləri" çərçivəsində Şuşa rayonunda Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi Aydın Kərimov və rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti noyabrın 26-27-də Əbu-Dabi şəhərində rəsmi səfərdə olublar.

Şuşa Şəhər Dövlət Qoruğu İdarəsindən AZƏRTAC-a bildirdik ki, səfər çərçivəsində Aydın Kərimov BƏƏ-nin mədəniyyət naziri Şeyx Saleh Al Qasimi, BƏƏ xarici işlər nazirinin müavini Xalid Belhou və BƏƏ-nin Şəhərsalma və Nəqliyyat Departamenti rəhbərinin müavini Saif Sultan Al Nəsseri ilə görüşüb. Azərbaycanın BƏƏ-dəki fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Elçin Bağirov və nümayəndə heyətinin üzvləri - Şuşa Şəhər Dövlət Qoruğu İdarəsinin icraçı direktoru Tural Novruzov, Xüsusi nümayəndəliyinin baş məsləhətçisi Elşad İskəndərov, qoruğun məsul əməkdaşları görüşlərdə iştirak ediblər. Hər bir görüşdə ölkələr arasında ikitərəfli əlaqələrdən söz açılıb, dünyada ən mötəbər tədbirlərdən biri hesab edilən COP29 layihəsinin Azərbaycanda yüksək səviyyədə, uğurla həyata keçirilməsi xüsusi olaraq vurğulanıb. Eyni zamanda Şuşanın Baş planı haqqında məlumat verilib, şəhərsalma ilə bağlı ideya və fikirlər bölüşdürülüb, iki şəhərin münasiblərinin daha da möhkəmlənməsi, elm, mədəniyyət, yaradıcılıq sahəsində əlaqələrin inkişafı, təcrübə mübadiləsinin aparılması müzakirə olunub. Şuşanın tarixi, işğal dövründə ermənilər tərəfindən moruz qaldığı talanlar və dağıntılar, hazırkı bərpa və yenidənqurma işləri, turizm potensialının inkişaf etdirilməsi və turistlərin şəhərə cəlb edilməsi, Şuşanın beynəlxalq ələmdə tanıtılması istiqamətində görülən işlər, həyata keçirilən layihələr, yeni yaşayış kompleksinə əhalinin köçürülməsi və şəhərə gediş-gəlişin asanlaşması barədə də məlumat verilib.

Dövlət Turizm Agentliyinin dəstəyi ilə "Şuşa günləri" davam edib. Belə ki, "Şuşa - dünən və bu gün" adlı fotosərgidə Şuşanın tarixi keçmişini, füsunkar təbiətini, işğaldan əvvəl və sonrakı görkəmini, bərpa-quruculuq, yenidənqurma işlərini özündə əks etdirən müxtəlif fotolar sərgilənib, hər biri haqqında ətraflı məlumat verilib. XVIII-XIX əsrlərə aid Qarabağın zadəgan xanımlarının geyimləri və kişi libasları "Qarabağ milli geyimləri" adı ilə nümayiş etdirilib və maraqla qarşılanıb. İştirakçılar dünyanın ən qədim, zəngin mətbəxlərindən biri olan Azərbaycan kulinariyasının ləziz təamlarına və şirniyyətlərinə qonaq ediliblər.

"Şuşa günləri" çərçivəsində Azərbaycanın mədəniyyət və incəsənət ustalarının iştirakı ilə möhtəşəm qala-konsert keçirilib.

Vyanada dahi şair və mütəfəkkir Məhəmməd Füzulinin 530 illik yubileyi qeyd edilib

Azərbaycan ədəbi-bədii fikrinin inkişafında müstəsna yer tutan, Yaxın və Orta Şərqi ölkələri ədəbiyyatına mühüm təsir göstərən şair və filosof Məhəmməd Füzulinin 530 illik yubileyi münasibətilə Vyanadakı Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzində "Qəlbimdəki şair" (Der Poet in mir) adlı ədəbi-musiqili tədbir keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, tədbiri giriş sözü ilə açan Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzinin rəhbəri Leyla Qasimova Azərbaycan xalqının bəşər mədəniyyətinə bəxş etdiyi Məhəmməd Füzulinin həyat və yaradıcılığı barədə danışdı. Bildirilib ki, Prezident İlham Əliyevin müvafiq sərəncamına əsasən, dahi şairin 530 illiyi Azərbaycanda və dünyanın müxtəlif ölkələrində geniş şəkildə qeyd edilirdi.

Diqqətə çatdırılıb ki, Azərbaycan dilində poeziyanın müəmməl nümunələrini yaradan, dilimizi daha da zənginləşdirən M.Füzuli özündən sonra zəngin ədəbi-bədii irs qoymuş, sanballı ədəbi məktəb formalaşdırmış, bir çox tanınmış şair özüni onun şagirdi hesab etmişdi. Dahi Azərbaycan bəstəkarı Üzeyir bəy Hacıbəylinin müsəlman Şərqiində ilk operanı bəstələyərək məhz Füzuli yaradıcılığına müraciət etməsi və onun "Leyli və Məcnun" poemasını əsas götürməsi də təsədüffü olmaşdır. Sonra tanınmış musiqiçi Tural İsmayılovin rəhbəri olduğu "Anima Şirvani" ansamblı konsert proqramı ilə çıxış edib. Konsertdə Azərbaycan muğamı və xalq mahnıları klassik alman və ingilis barokko musiqisi ilə vətəndəş şəkildə təqdim olunub, həmçinin görkəmli şairin şeirləri bədii qiraətçi tərəfindən səsləndirilib.

Konsertdə Fikrət Əmirov, Ali Ufki, Qazi Giray Xan, Diego Ortiz, Samuel Şaydt, Con Dauland, Mixael Pretorius kimi bəstəkarlarla yanaşı, Azərbaycan muğamları, xalq mahnıları və rəqsləri barokko dövrünə aid musiqi alətlərinin təqdimatında böyük maraq və alqışlarla qarşılanıb.

 COP29
Baku
Azerbaijan

Azərbaycan və Türkiyənin sərhədyanı rayonları arasında əməkdaşlığın perspektivləri müzakirə olunub

Türkiyənin İğdır vilayətində Azərbaycan və Türkiyənin sərhədyanı rayonları arasında əməkdaşlığın perspektivlərinə həsr olunmuş iclas keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, İğdır Ticarət və Sənaye Palatasının binasında keçirilən müzakirələrdə iki qardaş ölkənin rəsmi strukturlarının nümayəndələri iştirak ediblər.

Azərbaycan Prezidentinin Naxçıvan Muxtar Respublikasındakı səlahiyyətli nümayəndəsinin müavini Samir Seyidməmmədli görüş iştirakçıları qarşısında çıxış edərək qeyd edib ki, Azərbaycan ilə Türkiyə arasında tarixi əlaqələr qarşılıqlı etimada, dostluq və qardaşlıq münasibətlərinə əsaslanır.

O, son dövrdə iki ölkə arasında qarşılıqlı əlaqələrin siyasi, iqtisadi və mədəni sahələrdə atılan mühüm addımlar sayəsində daha da gücləndiyini vurğulayıb. "Biz bundan sonra da dövlətlərimiz arasında, o cümlədən sərhəd əyalətləri səviyyəsində əməkdaşlığın genişləndirilməsinə töhfə

verməyə hazırıq", - deyə səlahiyyətli nümayəndənin müavini ömün edib.

Azərbaycan İqtisadiyyat Nazirliyinin nümayəndəsi Xəzər Bəşirov iki ölkə arasında iqtisadi əlaqələrin inkişafına diqqət çəkib. O deyib: "Məqsədimiz Türkiyə ilə ticarət dövryyəsinin həcmi maksimuma çatdırmaqdır".

İğdir valisi Ercan Turan, öz növbəsində, iki dövlət arasında əlaqələrin sarsılmaz olduğunu vurğulayıb. "Türkiyə və Azərbaycan strateji tərəfdaşdır. Xalqlarımızın qardaşlığının kökü uzaq keçmiş gədir. Əlaqələrimizin potensialını maksimum dərəcədə artırmaq üçün mümkün olan hər şeyi etməyə hazırıq", - deyə o vurğulayıb.

Sərhədyanı vilayətin valisi Zəngəzur dəhlizinin açılmasını əməkdaşlığın prioritetlərindən biri adlandıraraq, bu marşrutu "strateji əhəmiyyətli ticarət və logistika istiqaməti" kimi xarakterizə edib. "Zəngəzur dəhlizi türk dünyası ölkələrinin iqtisadi inteqrasiyasına mühüm töhfə verəcək", - deyə E.Turan qeyd edib.

O, Türkiyədən Naxçıvana qaz kəmərinin çəkilməsinin, həmçinin Qars-İğdir-Naxçıvan dəmir yolunun tezliklə açılmasının vacibliyini də diqqətə çatdırıb. "Bu təşəbbüslər sayəsində Türkiyə-Azərbaycan əməkdaşlığı yeni səviyyəyə qalxacaq", - deyə vali vurğulayıb.

E.Turan Azərbaycanın 44 günlük Vətən müharibəsindəki Qələbəsini bütün türk dünyasının tarixində dönüş nöqtəsi adlandıraraq: "Bu Qələbə gündə uzunmüddətli sülh və sabitliyin təmin olunmasına qapı açdı".

Türkiyənin Naxçıvan Muxtar Respublikasındakı baş konsulu Asip Kaya qeyd edib ki, Naxçıvan bütün dövrlərdə Türkiyə üçün xüsusi əhəmiyyət kəsb edib. Diplomata Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərinin azad edilməsinin bütün region üçün yeni imkanlar açdığına əminliyini ifadə edib.

Sonra Türkiyə ilə Azərbaycan arasında ticarətin vəziyyəti və inkişaf etdirilməsi yolları ətrafında geniş fikir mübadiləsi aparılıb. Bu kontekstdə ticarət prosedurlarının asanlaşdırılması təşəbbüsləri nəzərdən keçirilib.

OXUCULARIN VƏ MƏTBUATYAYIMI TƏŞKİLATLARININ NƏZƏRİNƏ!

"AZƏRBAYCAN" qəzetinə

2024-cü il üçün abunə yazılış davam edir!

Abunə respublikanın bütün poçt şöbələri tərəfindən aparılır. Eyni zamanda aşağıda göstərilən mətbuatyayımı qurumlarına müraciət edə bilərsiniz:

"Azərpoçt" MMC	(012) 598-49-55, (051) 225-02-13
"Azərmətbuatyayımı" ASC	(012) 441-19-91, (050) 322-33-17
"Qaya" firması	(012) 566-77-80, (050) 214-40-53
"Region Press" MMC	(055) 316-79-01, (050) 316-79-01
"Səma-M" MMC	(012) 594-09-59
"Ziya" LTD	(012) 497-76-96, (050) 306-77-22
"Pressinform" MMC	(012) 598-49-52, (070) 340-01-00
"City press" MMC	(055) 819-09-26

1 illik - 187,20 (yüz səksən yeddi manat iyirmi qəpik) **manat**

6 aylıq - 93,60 (doxsan üç manat altmış qəpik) **manat**

3 aylıq - 46,80 (qırx altı manat səksən qəpik) **manat**

1 aylıq - 15,60 (on beş manat altmış qəpik) **manat**

Hörmətli oxucular!

Abunə ilə bağlı hər hansı bir problemlə üzlənsəniz, redaksiyaya (Tel.: (012) 539-59-33) zəng vura bilərsiniz.

Xankəndidə oftalmoloji səyyar müayinələr keçirilib

Səhiyyə Nazirliyi, Akademik Zərifə Əliyeva adına Milli Oftalmologiya Mərkəzi və Azərbaycan Oftalmoloqlar Cəmiyyətinin birgə təşəbbüsü ilə Xankəndi şəhərində ikigünlük oftalmoloji tibbi müayinələr təşkil edilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Böyük qayıdış proqramı çərçivəsində keçirilən ikigünlük səyyar müayinələrin başlıca məqsədi

vətəndaşların operativ şəkildə müayinəsi, görmə qabiliyyətinin zəifləməsinin qarşısının alınması, görmə patologiyasının erkən diaqnostikasıdır. Bu kontekstdə ticarət prosedurlarının asanlaşdırılması təşəbbüsləri nəzərdən keçirilib.

səhiyyə nazirliyi, Akademik Zərifə Əliyeva adına Milli Oftalmologiya Mərkəzi və Azərbaycan Oftalmoloqlar Cəmiyyətinin birgə təşəbbüsü ilə Xankəndi şəhərində ikigünlük oftalmoloji tibbi müayinələr təşkil edilib.

vətəndaş oftalmoloji müayinədən keçib. Müayinələr əsasən vətəndaşlarda refraksiya patologiyası, quru göz sindromu, allergik konyunktivit, katarakta və digər diaqnozlar qoyularaq müalicə təyin edilib.

Aksiya zamanı qeyd olunub ki, bəzən göz xəstəliklərinin simptomları diqqətdən kənar qala bilər. İlk mərhələdə göz patologiyasını müəyyən etmək üçün sakinlərə müvafiq olaraq ümumi oftalmoloji müayinələrdən keçmələri tövsiyə olunub.

Ümumilikdə ikigünlük oftalmoloji aksiya çərçivəsində 200-ə yaxın vətəndaş müayinədən keçmiş nəzərdə tutulub.

Qeyd edək ki, işğaldan azad olunan digər ərazilərdə də Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən davamlı olaraq tibbi müayinələrin və maarifləndirici tədbirlərin keçirilməsi nəzərdə tutulub.

Naxçıvan və Qarabağda "Yaşıl Azərbaycan naminə gənc səfirlər" layihəsi reallaşdırılacaq

Noyabrın 28-də Naxçıvan Muxtar Respublikasında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətli nümayəndəsinin müavini Samir Seyidməmmədli "Azərbaycan Uşaqları" İctimai Birliyinin nəzdində fəaliyyət göstərən Uşaq Sığınacağı-Reinteqrasiya Mərkəzinin sakinləri olan uşaqlarla görüşüb.

- Naxçıvan və Qarabağda reallaşdırılacaq. Bu məqsədlə heç bir şəkildə Naxçıvan Muxtar Respublikasına səfər edib. Burada müxtəlif yaş qrupundan gənclərlə görüşlərin keçirilməsi, layihə yekunlaşandan sonra gələcək fəaliyyətlər üçün gənclərdən ibarət ekogrupların formalaşdırılması nəzərdə tutulur.

Naxçıvan Muxtar Respublikasında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətli nümayəndəsinin müavini Samir Seyidməmmədli qeyd edib ki, Naxçıvan blokada şəraitində

yaşayır. Bu isə muxtar respublikanın paytaxtıla inteqrasiyasını sürətləndirməyi, o cümlədən ölkəmizdə təbii qaynaqların qorunmasını və onların daha da geniş istifadəsini təmin etməyi nəzərdə tutur.

Görüşdə Naxçıvana növbəti səfərlər və burada həyata keçiriləcək digər layihələr ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Layihənin işinə uğurlar arzulayan və icrası üçün dəstəyini ifadə edən Samir Seyidməmmədli gənclərə belə layihələrdə fəal iştirakı, ölkəmizin gələcəyini qorumaq üçün öz imkanlarını sərf etməyə çağırıb.

"Yaşıl Azərbaycan naminə gənc səfirlər" layihəsinin iştirakçıları olan uşaqlar gələcək planlarını və Naxçıvan səfəri ilə bağlı təəssüratlarını bölüşüblər.

Görüşdə Naxçıvana növbəti səfərlər və burada həyata keçiriləcək digər layihələr ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb. Layihə iştirakçılarından Səbinə Əliyeva "Vətən" adlı əl işi səlahiyyətli nümayəndənin müavini Samir Seyidməmmədliyə hədiyyə edib. Sonda xatirə şəkli çəkilib.

Azərbaycanın ənənəvi sənət nümunələri Səudiyyə Ərəbistanında beynəlxalq sərgidə nümayiş edilir

Azərbaycan ənənəvi sənətkarlığına aid nümunələr Səudiyyə Ərəbistanı Krallığının Riyad şəhərində keçirilən "II Səudiyyə Beynəlxalq Əl İşləri Həftəsi" sərgisində nümayiş etdirilib.

Bu barədə AZƏRTAC-a "İçəri-Səhər" Dövlət Tarix-Memariq Qoruğu İdarəsindən məlumat verilib.

Bildirilib ki, sərgidə qoruq idarəsinin Ənənəvi İncəsənət Mərkəzi və Muzey Mərkəzi, eləcə də Qala Qoruğunun "Qurama" Mərkəzi tərəfindən qurama, keçə sənəti, mi-

niatur, təzhib, dulusçuluq, keramika, batika, zərgərlik, sedefkəsmə və taxta üzərində işləmə kimi Azərbaycan ənənəvi

sənət növləri ilə yanaşı, müasir texnologiyaların tətbiqi ilə hazırlanmış, təbii tərkibli, əhəmiyyətli olan nano-qurama instalyasiyası təqdim olunur. Qeyd olunan qədim sənət nümunələri sərgiyə qatılan yerli və xarici izləyicilər tərəfindən böyük maraqla qarşılanıb.

Sərgi noyabrın 29-dək davam edəcək. Sərgidə iştirak etməkdə məqsəd Azərbaycan mədəniyyətinin zəngin ənənələrini və ekoloji cəhətdən dost olan sənətkarlıq sahələrini dünya ictimaiyyətinə tanıtmaya, ölkəmizin ənənəvi sənətkarlığına marağın artırılmasına töhfə verməkdir.

"Araz-2024" birgə taktiki təlimi başa çatıb

İran İslam Respublikasının Ərdəbil vilayətinin Aslanduz yaşayış məntəqəsi yaxınlığında Azərbaycan Ordusu Quru Qoşunlarının və İran İslam İnqilabı Keşikçiləri Korpusunun (SEPAH) Quru Qoşunlarının xüsusi təyinatlılarının iştirakı ilə keçirilən "Araz-2024" birgə taktiki təlimi başa çatıb.

Azərbaycan Müdafiə Nazirliyinin Mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, təlimin əsas mərhələsində qeyri-qanuni silahlı qruplaşmaların yerlərinin, hərəkət istiqamətlərinin və hazırkı vəziyyətlərinin müəyyənlişdirilməsi məqsədilə

bölgə üzərində pilotsuz uçuş aparatları (PUA) tətbiq edilib, radio-elektron mübarizə və radio-elektron kəşfiyyat üzrə fəaliyyətlər icra olunub.

Şərti düşmənin müəyyən edilmiş mövqeləri sərrast artilleriya atəşi və PUA tətbiqi ilə məhv edilib. Həmçinin düşmənin canlı qüvvəsinin

məhv edilməsi üzrə tapşırıqlar hərbi qulluqçular tərəfindən yüksək dəqiqliklə yerinə yetirilib.

Ümumilikdə təlimin gedişatı və hərbi qulluqçuların peşəkərliliyi yüksək qiymətləndirilib. Təlimin yekununda fərqlənən bir qrup hərbi qulluqçu təltif edilib.

"SAT-SAS-2024" təlimində növbəti tapşırıqlar yerinə yetirilib

Azərbaycan və Türkiyə respublikalarının Hərbi Dəniz Qüvvələrinin (HDQ) sualtı hücum və sualtı müdafiə bölmələri ilə keçirilən "SAT-SAS-2024" birgə təlimində növbəti tapşırıqlar icra olunub. Bu barədə AZƏRTAC-a Azərbaycan Müdafiə Nazirliyinin Mətbuat xidmətindən məlumat verilib.

Təlimin planına əsasən, hər iki ölkənin dəniz xüsusi təyinatlı bölmələri kустar üsullarla hazırlanmış partlayıcıların təhlükəsizlik tədbirləri nəzərə alınmaqla zərərsizləşdirilməsi, həmçinin şərti düşmənin

hədəf gəmisinə sualtı gizli yaxınlaşaraq xüsusi dəniz minalarının quraşdırılması üzrə tapşırıqları yerinə yetiriblər. Birgə təlimdə əsas diqqət hərbi qulluqçuların

nəzəri biliklərinin artırılmasına, praktiki vərdişlərinin təkmilləşdirilməsinə, eləcə də qarşılıqlı təcrübə mübadiləsinin aparılmasına yönəldilib.

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

Pənahovlar ailəsi

NAMIQ SƏFƏROVUN

vəfatından kədərləndiyini bildirir və mərhumun ailəsinə dərin və dərin hüznü başsağlığı verir.

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin İşlər müdiri Firudin Hacıyev və İşlər İdarəsinin kollektivi iş yoldaşları İşlər müdirinin müavini Kamran Məmmədova özizi

ƏFQAN ƏLİYEVİN

vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznü başsağlığı verirlər.

Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin rəhbərliyi və kollektivi Azərbaycan Respublikasının iqtisadiyyat nazirinin müşaviri Manaf Bayramova qardaşı

FİRUDİN BAYRAMOVUN

vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznü başsağlığı verirlər.

BAŞ REDAKTOR

Bəxtiyar SADIQOV

Əlaqə telefonları:

Qəbul otağı	- 539-68-71,	Beynəlxalq həyat, idman	
Baş redaktor müavinləri	- 538-86-86,	və informasiya şöbəsi	- 539-63-82, 432-37-68
	434-63-30, 539-72-39	İctimaiyyət şöbəsi	- 538-56-60, 434-55-58
Məsəl katib	- 539-43-23,	İctimai əlaqələr şöbəsi	- 539-49-20, 538-31-11,
Məsəl katib müavinləri	- 539-44-91,	Fototillüstrasiya şöbəsi	- 538-84-73,
Parlament və siyasət şöbəsi	- 539-84-41, 539-21-00,	Kompyuter mərkəzi	- 538-20-87,
İqtisadiyyat şöbəsi	- 538-42-32, 538-35-55,	Mühəssisatlıq	- 539-59-33

AZ 1073, Bakı şəhəri, Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə, "Azərbaycan" nəşriyyatı, IV mərtəbə
contact@azerbaijan-news.az
azreklam@mail.ru

www.azerbaijan-news.az

Qeydiyyat № 1

"Azərbaycan" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılıb sahifələnmis, "Azərbaycan Nəşriyyatı" MMC-nin mətbəəsində çap edilmişdir

Qəzetə dərc üçün göndərilən materiallar Azərbaycan dövlətinin mövqeyinə uyğun olmalıdır

Gündəlik rəsmi dövlət qəzeti

Tiraj 4217 Sifariş 2737

Qiyməti 60 qəpik